

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

*Національний технічний університет "Харківський політехнічний
інститут"*

МАТЕРІАЛИ

II Регіональної науково-практичної конференції

***"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ОЧИМА
НАУКОВОЇ МОЛОДІ"***

Тези доповідей

Харків
2012

Матеріали II Регіональної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми прикладної лінгвістики очима наукової молоді".

Харків, 8 листопада 2012 р.: Тези доповідей. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2012. – 105 с.

Подано матеріали секційних доповідей II Регіональної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми прикладної лінгвістики очима наукової молоді", у яких розглядаються основні напрямки досліджень та отримані результати в царині прикладної лінгвістики: актуальні проблеми перекладу та термінознавства як прикладних лінгвістичних дисциплін, теорії методики викладання іноземної мови, сучасної комп'ютерної лінгвістики; сучасні напрямки розвитку лексикографії; питання оптимізації спілкування у системі "людина – машина"; зв'язок прикладної лінгвістики з функціонуванням держави.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

проф. Копилов В.О. – декан гуманітарного факультету Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ";

доц. Рижкова В.В. – зав. каф. прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ";

ас. Пизіна Є. В. – викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ".

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

II Регіональної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми прикладної лінгвістики очима наукової молоді"

Голова:

Кривцов Володимир Станіславович – д-р техн. наук, проф., ректор Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Гайдачук Олександр Віталійович – проректор з наукової роботи Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", доктор техн. наук, професор

Павленко Віталій Миколайович – проректор з науково-педагогічної роботи Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", кандидат техн. наук, доцент

Нечипорук Микола Васильович – проректор з науково-педагогічної роботи та адміністративно-фінансової діяльності Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", кандидат техн. наук, професор

Копилов Володимир Олександрович – декан гуманітарного факультету Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", доктор філософ. наук, професор

Усов Іван Ігнатович – зав. каф. іноземної мови Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", кандидат психол. наук, професор

Шаронова Наталія Валеріївна – зав. каф. інтелектуальних комп'ютерних систем Національного технічного університету "ХПІ", доктор техн. наук, професор

Каніщева Ольга Валеріївна – ст. викладач кафедри інтелектуальних комп'ютерних систем Національного технічного університету "ХПІ", кандидат техн. наук

Рижкова Вікторія Василівна – зав. каф. прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", канд. філол. наук, доцент (заступник голови орг. комітету)

Пизіна Євгенія Володимирівна – асистент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ" (учений секретар)

ПЕРЕКЛАД ЯК ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА

Берьозкіна І.О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Іванова І.Л.

АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ В АВІАЦІЙНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

На даному етапі розвитку скорочення є дуже актуальним об'єктом вивчення серед перекладачів, особливо розповсюджені скорочення та аббревіатури в технічній літературі. Аббревіатури та скорочення мають цілий ряд словотвірних семантичних та граматичних особливостей.

Метою роботи є дослідження аббревіатур та скорочень в семантичному полі "авіація" та аналіз особливостей їх перекладу.

Фактичний матеріал дослідження – це 100 скорочень та аббревіатур, вибраних з авіаційних статей та словників, їх переклад на українську мову.

Скорочення – це спосіб словотвору, суть якого полягає у відсіканні частини основи, що або збігається зі словом, або являє собою словосполучення, об'єднане загальним смислом.

Абревіатура – складноскорочені слова, утворені з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Вживаються в усній та писемній мові.

У нашому дослідженні ми відібрали 100 аббревіатур та скорочень з авіаційних статей, сайтів та журналів. Для перекладу аббревіації у авіаційній сфері ми використовували такі способи перекладу, як транслітерація, експлікація та калькування.

Калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідностями у

мові перекладу.

Транслітерація – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при другорядній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої.

Експлікація – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови-оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення або визначення даної одиниці.

В результаті дослідження розподіл способів перекладу виглядає наступним чином: калькування – 62 одиниці, транслітерація – 8, експлікація – 30.

Відзначимо, що у перекладі авіаційних абревіатур та скорочень переважає такий засіб як калькування (62%). Цей спосіб використовується тоді, коли у мові перекладу відсутнє відповідне скорочення, причому для перекладу необхідно визначити повну форму скорочення у мові оригіналу.

Друге місце за своєю кількістю займають абревіатури та скорочення, що перекладаються експлікацією (30%). Такий переклад використовується тоді, коли в мові, на яку перекладають, не існує еквівалента. Як показує наше дослідження такий спосіб в авіаційних текстах використовується рідше, так як технічні тексти повинні бути лаконічними та економними.

Ще рідше зустрічається такий тип перекладу як транслітерація (8%). Це зумовлено тим, що частіше такий спосіб зустрічається у скороченнях, що позначають великі організації, агентства, об'єднання тощо.

Матеріали нашого дослідження можуть допомогти вирішити деякі труднощі, які виникають при перекладі авіаційних абревіатур та скорочень. Вони стануть у нагоді фахівцям у галузі авіації та космонавтики, перекладачам науково-технічної літератури, студентам, які вивчають теорію і практику науково-технічного перекладу.

Будніченко Ю.Л., Дорошенко Н.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ ПОГЛЯДИ В. НАБОКОВА

У роботах спеціалістів з теорії художнього перекладу останній розглядається як творче перетворення літературного оригіналу відповідно до літературних норм і виразних можливостей мови перекладу, яке супроводжується трансформацією літературних особливостей оригіналу і

відтворенням емоційно-естетичної інформації, яка притаманна оригіналу. Додатково існує цілий ряд особливостей, які відрізняють як самі поетичні тексти, так і проблеми, які виникають під час їхнього перекладу. Всі ці проблеми можна умовно поділити на дві групи, перша з яких пов'язана з особливостями національного та авторського поетичного мислення, а друга – з особливостями форми вірша, які зумовлені як структурою мови, так і традиціями кожного народу.

Як перекладач, В.В. Набоков виходить із принципової неможливості передавання літературного стилю автора оригіналу, особливостей жанру твору і культурно-літературних традицій культури оригіналу. Він говорить про те, що унікальні шедеври національних літератур вимагають ідеальних перекладів, які є врешті-решт недосяжними. Набоков детально описує ті асоціації і алюзії "Євгенія Онегіна", які змусили його відмовитися від створення перекладу, який би відповідав англо-американським поетичним нормам, і вдатися до коментування буквально кожної поетичної строфи. Він стверджує, що парафраз у перекладі є цілком неприйнятним, оскільки втілює потурання смакам публіки, що, за Набоковим, є найстрашнішим гріхом перекладача. Однак він уважає, що перекладач має задовольняти потреби читачів перекладу у роз'ясненні історичного контексту і отриманні літературознавчої інформації.

Принципова позиція Набокова сформульована ним як необхідність відтворити з абсолютною точністю увесь текст. Термін "буквальний переклад" він називає тавтологічним, тому що будь-який інший переклад насправді є не перекладом, а імітацією, адаптацією або пародією. Набоков здійснює детальний контрастивний аналіз мовно-просодичних характеристик російської і англійської мов, супроводжуючи його численними прикладами з англо-американської й російської поезії.

У повній відповідності до своїх перекладознавчих переконань Набоков відмовився від поетичного перекладу "Євгенія Онегіна", замінивши чотирнадцять римованих рядків, написаних чотиристопним ямбом, на чотирнадцять неримованих рядків перемінної довжини, написаних ямбом від двостопного до п'ятистопного, тобто ритмічною прозою. Майже кожний рядок перекладу супроводжується коментарем, що пояснює художні особливості тексту оригіналу, асоціації, що свідомо або підсвідомо виникають у російськомовного читача роману, культурні й історичні реалії. Саме тому набоківський переклад "Євгенія Онегіна" є видатним і неперевершеним зразком перекладацького мистецтва, незважаючи на велику кількість критики з боку теоретиків і практиків художнього перекладу.

Гончарова К.О.

Харківський національний аерокосмічний університет М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – старший викладач Кошелева О.А.

ПОЛІСЕМІЧНА ЛЕКСИКА В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ

АВІАЦІЙНОЇ ТЕМАТИКИ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД

Наявність у мовної одиниці більш як одного значення за умови семантичного зв'язку між ними або переносу спільних, або суміжних ознак чи функцій з одного денотата на інший дозволяє говорити про таку мовну категорію, як полісемія. Проблемою полісемії як одним із центральних питань мовознавства займалися представники різних напрямів семасіології, однак вона й досі остаточно не розв'язана.

Метою нашої роботи було дослідження полісемії в науково-технічній літературі, зокрема у текстах авіаційної тематики. Нам було необхідно визначити наявність полісемічної термінологічної лексики у науково-технічних текстах авіаційної тематики та зауважити особливості її перекладу.

Матеріалом нашого дослідження були довільно вибрані дві статті з авіакосмічного періодичного видання *Airspace Journal* (2002-2005) під назвою *Motor Sich Draws up Ambitious Plans* та *Domain Integration for CNS/ATM*, що мають відповідні перекладні статті українською мовою *Нові можливості ВАТ "Мотор січ"* та *Інтеграція зон контролю КПП у рамках технології CNS/ATM*.

Методологію нашого дослідження становили методи структурного, кількісного та порівняльного аналізу.

З результатів нашого дослідження ми виявили, що функціонування термінології будь-якої галузі, зокрема і науково-технічної, тісно пов'язане із явищем полісемії. За своєю типологією розрізняють внутрішньогалузеву (коли один і той самий термін із майже незмінним семантичним ядром функціонує в межах однієї терміносистеми однієї галузі знань) та міжгалузеву (коли один і той самий термін із майже незмінним семантичним ядром функціонує в різних галузевих терміносистемах) полісемію. Так, до міжсистемної полісемії належать:

– *line* – 1) лінія, риска; 2) прикордонна лінія; 3) заняття, рід діяльності; 4) ліска; 5) конвеєр;

– *force* – 1) сила; 2) насильство, примус; 3) збройний загін; 4) сила, дія, чинність(закону); 5) зміст, значення; 6) сила (фіз.);

До внутрішньосистемної полісемії відносимо *gap* – 1) пролом, провал,

щільна, розрив; 2) проміжок інтервал; 3) пробіл, лакуна, пропуск; 4) відставання, втрата, дефіцит;

Також під час виконання аналізу перекладу полісемічних термінологічних одиниць ми звернули увагу на те, що не всі терміни виражені мовою перекладу, як окремі слова, є випадки, коли одна полісемічна термінологічна одиниця англійської мови перекладалася українською мовою за допомогою словосполучення: *terminal* – зона терміналу; *runway* – злітно-посадкова смуга; *commuter* – літак місцевих повітряних ліній. Таких випадків ми отримали всього 11, що пояснюється тим, що перекладач використав описовий переклад, у якому використав прийом опису реалії, вираженої мовою оригіналу за допомогою реалій присутніх у мові перекладу.

Полісемічність терміна не завжди є бажаною. Але оскільки більшість термінів все ж таки є багатозначними, постає питання їх адекватного перекладу. Для того аби переклад був саме таким, необхідно звернути увагу на те, у якому саме контексті вжитий той чи інший термін. Адже, контекст може зменшити кількість значень полісемічного терміна, або і зовсім нейтралізувати його полісемію.

Дуже важливим фактором є перекладацька компетенція, адже для успішного виконання своїх професійних обов'язків технічний перекладач повинен володіти певними знаннями, навичками й уміннями, які у своїй сукупності формують систему його професійних компетенцій.

Професійна компетенція технічного перекладача становить собою сукупність взаємопов'язаних компетенцій які лежать в основі його професійної діяльності і дозволяють йому засобами мови перекладу адекватно передавати зміст тексту оригіналу відповідно до вимог і завдань науково-технічної комунікації.

Двоєнко В.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Іванова І.Л.

ІНФІНІТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛОМОВНІЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У зв'язку з бурхливим розвитком техніки та поширенням науково-технічної інформації виросло значення науково-технічного перекладу. Науково-технічні переклади, у зв'язку з особливими вимогами, що ставляться до них, потребують значної уваги до досягнення еквівалентності та адекватності

перекладу з англійської мови українською.

Інфінітив (від лат. *infinitivus* – невизначений, неозначений) – форма дієслова. В індоєвропейських мовах інфінітив являє форму віддієслівного імені, яке перейшло у дієслівну парадигму. Історично, інфінітив називав дію як таку. У реченні інфінітив здебільшого відіграє роль предиката.

Інфінітив є багатофункціональним як в українській, так і в англійській мові. Але кількість форм інфінітиву й можливості їх використання в обох мовах відрізняються, що призводить до певних труднощів під час перекладу.

Інфінітивні звороти із прийменником *for* являють собою сполучення, до складу якого входить: прийменник *for* плюс іменник у загальному відмінку (або займенник в об'єктному відмінку) плюс інфінітив. Об'єктний предикативний інфінітивний зворот – це сполучення іменника в загальному відмінку (або особового займенника в об'єктному відмінку) з інфінітивом. Суб'єктний предикативний інфінітивний зворот – це сполучення іменника в загальному відмінку (або займенника в називному відмінку) у функції підмета з інфінітивом як другої частини складеного дієслівного присудка.

Самостійний інфінітивний зворот складається з іменника в загальному відмінку й інфінітива. Іменник у такому звороті позначає особу або предмет, що виконує або піддається дії, вираженій інфінітивом. Такий зворот стоїть наприкінці речення й відокремлюється комою. Перекладається реченням із сполучником причому, у якому дієслово виражає повинність.

Сполучникові інфінітивні звороти вводяться сполучниковими прислівниками (*Conjunctive Adverbs*) *when, where, why, how*, сполучниковими займенниками (*Conjunctive Pronouns*) *who, what, which* та сполучниками (*Conjunctions*) *whether, as if, in order, so as*. У реченні ці звороти можуть виконувати функцію підмета, предиката, додатка або означення.

Результати практичного дослідження показали, що найбільш вживаною формою є суб'єктний предикативний інфінітивний зворот. Він становить 46% від усіх аналізованих конструкцій. Об'єктний предикативний інфінітивний зворот зустрічається майже у два рази рідше, тобто 20%. Сполучниковий інфінітивний зворот та інфінітивна конструкція з прийменником *for* становлять однакову кількість – 12%. Найрідше зустрічається самостійний інфінітивний зворот – 10%.

Зарєчна І.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ФАРМАКОЛОГІЇ

Сучасна фармакологія як одна з найрозвиненіших галузей української науки послуговується належним чином організованою національною фаховою мовою, основу якої становить спеціальна лексика. Медико-клінічна термінологія – це не лише один з найбільших розділів загально медичної термінології, який об'єднує блоки термінів різних медичних спеціальностей, але й найменш унормована група термінологічної лексики медичних наук, невпорядкованість якої пов'язана передусім з наявністю таких явищ, як полісемія, синонімія, варіантність. Основним чинником, що зумовив неоднорідність складу фармакологічної термінології, складність її поняттєвої системи, є багатовікова історія розвитку фармації, різноманітність джерел поповнення її словникового складу.

Ми досліджуємо фармацевтичну термінологію, яка представляє собою комплекс, що складається з сукупностей термінів ряду спеціальних дисциплін, об'єднаних під загальною назвою *фармація*, що вивчають дослідження, виробництво, застосування лікарських засобів рослинного, мінерального, тваринного та синтетичного походження.

Мета нашого дослідження полягає у вивченні проблем фармакологічної термінології та виявленні її структурно-семантичних особливостей.

Матеріалом дослідження слугували 100 англomовних інструкцій, які були отримані з двох британських, одного українського та одного російського фармацевтичних сайтів. Дослідницький корпус становить 600 термінологічних одиниць.

Відповідно до класифікації термінів за структурою, які поділяються на прості, терміни-словосполучення та багатокомпонентні терміни, ми з'ясували, що для англomовної фармацевтичної термінології характерне застосування простих термінів, які складають 52,2% (*granulocytopenia* – *гранулопенія*, *cephalalgia* - *головний біль*, *hirsutism* – *гірсутизм*) та термінів-словосполучень, які становлять 41,2% (*fetal lethality* – *внутрішньоутробна смертність*, *gastrointestinal haemorrhage* – *шлунково-кишковий крововилив*). Однак використання багатокомпонентних термінів є незначним, лише 3,5% (*bone*

marrow suppression – придушення діяльності кісткового мозку).

Семантичний аналіз полягає у поділі термінів на тематичні групи. У корпусі нашої вибірки виділено 6 груп: лікарський засіб, лікарська форма, показання до застосування, побічна дія, спосіб застосування та загальні терміни. Наше дослідження продемонструвало, що у аналізованих медичних інструкціях переважає застосування термінів таких груп, як побічна дія, що складають 28,3% (*seizure* – пароксизм, *sonnolence* – сонливість), загальні терміни, які становлять 21,7% (*posology* – дозування, *contraindication* – протипоказання), показання до застосування, доля яких складає 18,8% (*pharyngitis* – фарингіт, *otitis* – отит) та лікарські речовини, 19,8% (*sodium chloride* – кам'яна сіль, *macrogol* – поліетиленгліколь).

У перекладознавстві виділяють такі шляхи перекладу, як калькування, описовий переклад, транскрибування, транслітерація, варіантний відповідник та еквівалент. До цих видів ми додали комбінований переклад. Згідно з аналізом за способами перекладу, серед наших термінів переважає комбінований переклад, який становить 20,5% (*ascorbic acid* – аскорбінова кислота, *capsula amylacea* – крохмальна капсула); еквівалентні терміни, долею у 25,8% (*cerumen* – вушна сірка, *atrial flutter* – тріпотіння передсердь) та транскрибування, що складає 20,3% (*epilepsy* – епілепсія, *folliculitis* – фолікуліт).

Електронні словники на сучасному етапі відіграють найважливішу роль у житті перекладача, або ж людини, яка досліджує саму мову. Нами було розроблено 4 перекладні словники: англійсько-російський, англійсько-український, російсько-англійський та українсько-англійський. Ці словники містять найважливішу інформацію, яка необхідна для вивчення фармакологічної термінології, а саме переклад фармацевтичного терміна, його тлумачення, приклад застосування у контексті та зображення значення цього терміна.

Кієнко Ю.Е.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

ЛЕКСИКО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

(АЕРОДИНАМІКА)

У словниковому складі будь-якої сучасної розвиненої літературної мови термінологічна лексика посідає помітне та досить важливе місце. Всебічне

вивчення термінологічної лексики сприяє виявленню закономірностей розвитку лексичної системи мови в цілому.

Постійний розвиток та збагачення термінологічної лексики та науково-технічної термінології є необхідною умовою та прямим наслідком прогресу в тих галузях діяльності людини, з якими ця термінологія пов'язана.

Актуальність обраної теми зумовлена лінгвістичною та науково-технічною важливістю і перспективністю багатоаспектного дослідження формування та функціонування авіаційної термінології, зокрема термінології аеродинаміки у зв'язку зі стрімким розвитком цієї галузі і недостатньою кількістю праць, присвячених практичним питанням перекладу такої лексики. Аналіз творення термінології аеродинаміки, дослідження її складу, визначення засобів перекладу іншими мовами сприятимуть стандартизації всієї терміносистеми та досягненню належного рівня мовного забезпечення зазначеної галузі.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що був проведений лексико-семантичний і структурний аналіз на основі зібраного корпусу термінів аеродинаміки, який складається з 516 лексичних одиниць, та були визначені засоби перекладу термінів саме у цій галузі.

Практична значущість поданого дослідження полягає у тому, що отримані результати можуть сприяти розвитку науки перекладознавства. Зібраний матеріал може стати основою для укладання першого паперового англійсько-українсько-російського тлумачного словника аеродинамічних термінів.

Аналіз термінів аеродинаміки за семантичним аспектом дозволив нам виділити наступні семантичні групи: **поняття, що характеризують обтікання тіла газом** (*aerodynamic heating; entropy layer*), **пілотування, фігури повітряного пілотажу, види польотів** (*barrel roll; inverted spin*), **загальні поняття аеродинаміки** (*aerodynamics; absolute altitude*), **конструкція і обладнання повітряного судна** (*Pitot tube; propeller*), **типи повітряних суден** (*rigid airship; biplane*), **види кутів** (*critical; elevator*), **прикордонний шар** (*shape factor; dynamic velocity*), **характеристики течії газу** (*intermittency factor; Mach line*), **види течії газу** (*adiabatic flow; barotropic flow*), **параметри подібності** (*Prandtl number; Shmiedt number*), **поняття, що характеризують поле течії газу** (*shock wave; vortex surface*) й **середовище та його характеристики** (*gasdynamic variable; multiphase mixture*).

Переклад англійських термінів аеродинаміки українською та російською мовами здійснюється переважно за допомогою калькування (*aerodynamic heating – аеродинамічне нагрівання*), додавання (*rigid airship – дирижабль*

жорсткої системи), словникових відповідників (*wing* – крило), описового перекладу (*yaw* – обертання навколо вертикальної осі), транскодування (*longeron* – лонжерон) та вилучення (*effective aspect ratio* – ефективне подовження).

Також був проведений аналіз аеродинамічних термінів за структурним параметром та було визначено, що терміни можуть бути однокомпонентні (далі ОК) (непохідні) (*dive, horn*), ОК (похідні) (*decalage, fairing*), ОК (складне) (*airfoil, cockpit*), двокомпонентні (*airfoil profile, elevator angle*), багатоконпонентні (*angle of attack for infinite aspect ratio, angle of stabilizer setting*).

Отже, можна зробити висновок, що галузь аеродинаміки є достатньо розвинутою, про що свідчить кількість вилучених семантичних груп. Ця галузь вимагає уваги дослідників, особливо в аспекті перекладу аеродинамічних термінів іншими мовами з метою досягнення та підтримання належного рівня мовного забезпечення цієї галузі.

Крюгер Ю.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – асистент Пизіна Є.В.

ПЕРЕКЛАД КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕРМІНІВ

Мова як засіб спілкування має яскраво виражений соціальний характер: суспільні функції активно впливають на її структуру і визначають її розвиток. У цьому плані комунікативний статус і сутність мови комп'ютерників складає теоретичний і практичний інтерес.

Переклад відіграє дедалі зростаючу роль у всіх сферах життя, а з бурхливим розвитком техніки і розширенням обсягу науково-технічної інформації зросло значення науково-технічного перекладу.

Складність перекладу комп'ютерної тематики полягає в тому, що багато комп'ютерних термінів відносяться до безіквівалентної лексики, але це не означає, що їх неможливо перекласти. Поступово комп'ютерні терміни набувають перекладацьких відповідностей, і цей процес вивчення проходить досить динамічно.

За останні кілька десятиліть лексика сфери комп'ютерних технологій не тільки значно розширила свій обсяг, а й стала активно проникати в загальне вживання.

Термін – це спеціальне слово або словосполучення, яке вживається у мові

фахівців і має точне загальноприйняте значення. Терміном може бути будь-яке слово, якому дана чітка дефініція, що визначає певне поняття і жорстко обмежує понятійну сферу, забезпечує її ізоляцію від обивательських змістів загальної лексики. Кожен термін має свою дефініцію. Термін є членом системи термінів певної галузі науки, техніки, виробництва, і його концептуальний зміст визначається його місцем у системі.

Найбільш вживаним типом термінів є:

- терміни-категорії позначають загальні поняття матерії та її атрибутів – назви категорій;
- загальнонаукові, загально технічні і міжгалузеві терміни позначають поняття, які використовуються в будь-якій науці, мають загальний зміст, що і дає змогу застосовувати їх у різних галузях;
- спеціальні терміни позначають специфічні поняття різного ступеня узагальненості: від найбільших – класів (родів) – до найменших – видів.

Можна виділити три особливості роботи з термінами:

1. Щоб правильно визначити висловлені терміном поняття, потрібно знати ту галузь науки і техніки, до якої належить дана термінологія.

2. Незважаючи на те, що для терміна характерна співвіднесеність з точно визначеним поняттям, прагнення до однозначності, не можна його розглядати як відокремлену смислову одиницю, оскільки цілий ряд термінів, за якими закріплено певне технічне значення, можуть змінювати свій зміст в залежності від тієї галузі, в якій воно вжито в даному контексті.

3. Для правильного розуміння і перекладу термінів необхідно також знати морфологічну будову термінів, семантичні особливості, які відрізняють їх від загальнонавжаних слів, основні типи термінів-словосполучень, їхні структурні особливості і специфіку вживання.

Із прикладів, які ми опрацювали у нашій курсовій праці, можна вивести таку закономірність: найбільш уживаним шляхом перекладу є транскодування, а найменш уживаним – еквівалентний переклад.

Комп'ютерна термінологія є найдинамічнішою із термінологічних систем, і в ній навряд чи колись можна буде поставити крапку та вважати дослідженою.

Куйко Н.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – старший викладач Кошелева О.А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ

Питання щодо особливостей перекладу інтернаціональної та псевдоінтернаціональної лексики, зокрема її перекладу у науково-технічній літературі, являється проблематичним, і досі актуальним.

Останнім часом в англійських, а особливо в американських періодичних виданнях, науково-технічних журналах та в неперіодичній літературі стали все більше виявлятися нові значення загальноновживаних інтернаціоналізмів. Ми намагалися зважати на зміни в значеннях інтернаціоналізмів і зробити нашу тему більш осучасненою.

Питанням перекладу інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів детально розроблялися такими вітчизняними лінгвістами як Акуленко В.В., Арнольд І.В., Білодід І.К., Корунець І.В., Левицкая Т.Р., Лотте Д.С. та інші.

Інтернаціоналізми бувають трьох типів: справжні, часткові та псевдоінтернаціоналізми. Справжні інтернаціоналізми - це слова загального походження, що існують у багатьох мовах з одним і тим же значенням, але зазвичай оформляються відповідно до фонетичних та морфологічних принципів даної мови. Перекладаються шляхом транскрибування (1), транслітерації, описового перекладу, практичного транскрибування (2), переклад шляхом заміни інтернаціоналізмів синонімами, переклад інтернаціоналізмів, що є складними словами.

Часткові інтернаціоналізми (напівінтернаціоналізми) – слова в мові джерела і в мові перекладу, що в одній й тій самій формі можуть бути як інтернаціоналізмами, так і псевдоінтернаціоналізмами. Наприклад, слово *instrument* в українській має лише відповідник *інструмент*, тоді як в англійській має і інші значення: *прилад, агрегат*.

Псевдоінтернаціоналізми – тип слів, до якого належать слова мови джерела, подібні за звуковою, або орфографічною формою до слів мови перекладу, але цілком відмінні від них за лексичним значенням. Ці слова ми перекладали не шляхом транслітерації чи транскрибування, а шляхом пошуку словникових відповідників. Такі однозначні псевдоінтернаціоналізми мають лише одне значення, яке ніяк не пов'язується зі значенням слова мови перекладу.

Повні інтернаціоналізми не становлять небезпеки помилкового перекладу, але вони нечисленні, тому ці слова являють собою невелику «допоміжну» групу слів перекладача.

Напівінтернаціоналізми – це досить складна група слів для перекладу, адже вона досить численна, і ці слова можуть бути прийняті як за справжні інтернаціоналізми, так і за псевдоінтернаціоналізми. При їх перекладі слід звертати особливу увагу на контекст, аби точно зрозуміти, яке значення несе частковий інтернаціоналізм.

Псевдоінтернаціоналізми – це слова, що становлять для перекладачів-початківців (іноді і для професіоналів) певні труднощі, бо маючи дуже подібну звукову форму, вони мають діаметрально інше значення, і не рідко вводять в оману перекладача своєю легкістю.

Інтернаціональна та псевдоінтернаціональна лексика досить часто зустрічається в науково-технічних текстах, тому їх переклад наглядно показує професійність справжнього перекладача, який не буде перекладати слово одразу, не упевнившись, що правильно зрозумів його значення.

Мяус Є.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського "Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – асистент Пизіна Є.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ

Завдяки розвитку економіки, міжнародних відносин, туристичного бізнесу зростають зв'язки між культурами різних країн. Відбувається запозичення понять до різних мов. Інколи, деякі з них незрозумілі через те, що предмети, явища, події, які притаманні певній культурі відсутні в іншій. Виникає необхідність заміни чи тлумачення їх іншими більш близькими та зрозумілими словами, але при цьому зберегти їх колорит та емоційне забарвлення.

Реалії – це слова, які слугують для вираження понять, які відсутні в одній культурі, в іншій мові, слова, які відносяться к приватним культурним елементам, а також слова, які не мають еквівалента за межами мови, до якої вони належать.

Найбільш вживані слова реалії належать до таких груп:

- **громадські заклади:** *soda-foundation, Macy's, hash house, pubs, drugstore, saloon, cent store, drive-in restaurant;*

- **житло:** *lodge, sitting room, bungalow, dust ruffle, chalet, starter home, efficiency, walk-in apartment, walk-in closet;*
- **посади:** *bellboy, baby-sitter, junitor, journeyman, spokeswoman, coroner, redcap;*
- **їжа/напої:** *hot-dog, root beer, vanilla milk, frozen TV Maxis' dinner, Devil's fool cake, French toast, frank and roll, highball, burbon, cold dry cereal, hamburger.*

Найбільше слів відносилось до групи їжа/напої та житло. Основними способами перекладу реалій є транскодування, приблизний переклад та опис. Складні слова найчастіше перекладаються описовим способом, прості перекладаються частіше транс кодуванням або приблизним перекладом, складені – функціональним аналогом або також описовим способом.

Таким чином, складність перекладу слів-реалій зумовлює необхідність підвищеної уваги до них з боку лінгвістів. Обраний спосіб перекладу повинен бути обґрунтований та раціональний. У більшості випадків тільки грамотне комбінування вищевказаних способів перекладу може гарантувати найбільш вдалий результат, коли зберігається оригінальне значення слова, його функції, зміст та емоційне забарвлення.

Пизіна Є.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

МОВЛЕННЄВА СИТУАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ ЯК ВУЗЬКИЙ КОНТЕКСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Поняття мовленнєвої ситуації належить до найбільш опрацьованих теорією перекладу. Мовленнєву ситуацію розглядають як конкретну ситуацію мовленнєвого спілкування й виділяють такі її основні складові, як:

- предметна ситуація, що охоплює сферу комунікації й конкретну тему повідомлення;
- ситуація спілкування, або соціолінгвістичні фактори, що визначаються особами комунікантів, їх соціально-рольовими відносинами й умовами, у яких відбувається спілкування;
- психолінгвістичні фактори, обумовлені психічними особливостями учасників (є більш характерними для професійної діяльності усного перекладача);
- власне лінгвістичні фактори, тобто мовне оформлення повідомлення.

Для адекватного розуміння мовленнєвої ситуації, а отже, успішного

здійснення перекладацького завдання, перекладач повинен володіти необхідними фоновими знаннями, тобто мати уявлення про предмет спілкування. З.Л. Львовська наголошує на тому, що предмет мовлення особливим чином впливає на учасників комунікації, зокрема, "детермінує мовні засоби вираження змісту як самим автором, так і перекладачем", відсутність певних фонових знань може зробити неможливими розуміння й інтерпретування тексту, а "екстралінгвістичні знання здатні компенсувати лакуни в лінгвістичному досвіді перекладача, якщо він уміє ними користуватися".

Важливість впливу фонових знань перекладача на повноту, точність і адекватність передання змісту повідомлення не тільки визнається теоретиками й практиками перекладу, але й дає змогу деяким з них стверджувати, що успішно перекладати у конкретній галузі науки та техніки може лише людина із профільною технічною освітою. Ми не погоджуємося із такою точкою зору, але вважаємо, що оскільки у випадку науково-технічної комунікації розуміння предмету повідомлення є ключовим для успішного виконання перекладацького завдання, кваліфікований технічний перекладач повинен постійно розвивати свою загальну ерудицію й розширювати арсенал фонових знань.

У межах конкретної мовленнєвої ситуації предметна ситуація постійно вступає у тісний зв'язок із ситуацією спілкування, що одночасно розширює зміст повідомлення і надає перекладачеві можливість глибше й точніше його зрозуміти. Соціолінгвістичні фактори, які визначають ситуацію спілкування, охоплюють місце й час мовленнєвої ситуації та особливості її учасників.

Специфіка видання (його тип, характер, місце й час публікації) впливає не тільки на те, що хотів сказати автор вихідного тексту, але й як він це зробив (мовне оформлення, прагматичне й стилістичне навантаження тощо). Технічний перекладач, отримавши дані про те, де, коли й ким було опубліковане певне повідомлення, завчасно готує себе до роботи із ним, обираючи ту чи іншу стратегію перекладу.

Особа автора вихідного повідомлення має рівний вплив на зміст й оформлення і художнього твору, і наукового тексту або технічного документу, тому кваліфікований технічний перекладач повинен приділити достатньо уваги усвідомленню того, чий текст він перекладатиме. Так, полегшити розуміння повідомлення та його передання засобами іншої мови можуть такі екстралінгвістичні знання, як стать, вік та національність автора; його освіта й кваліфікація; провідна сфера науково-теоретичної або практичної діяльності; місце роботи або приналежність до певної наукової школи тощо. У сфері наукової комунікації такі дані зазвичай містяться в анотації або можуть бути отримані перекладачем шляхом направленою пошуку (зокрема, за допомогою

мережі Інтернет). Автор технічних документів зазвичай залишається неперсоніфікованим, тим не менш, певний мінімум даних про компанію, що публікує повідомлення, технічний перекладач може отримати від замовника перекладу або посередника у виконанні перекладацьких послуг.

Нарешті, перш ніж приступити до реалізації конкретного перекладацького завдання, кваліфікований технічний перекладач повинен дізнатися, хто виступає реципієнтом повідомлення, щоб надалі користуватися цими знаннями для вибору певного мовного оформлення або здійснюючи необхідну прагматичну адаптацію тексту. Зазвичай письмовий перекладач не має безпосереднього контакту із аудиторією, тому читач може залишатися для нього так само неперсоніфікованим, як і автор, що не може сприяти покращенню якості перекладу. Підчас навчання майбутні перекладачі у галузі науки та техніки повинні чітко усвідомити необхідність установити, на якого реципієнта вихідного тексту розрахований оригінал й орієнтуватися на відповідну групу рецепторів у мові перекладу, адже від того, як перекладач сприйматиме читача (як конкретну особу, про яку було зібрано якомога більше особистої інформації; як учасника стандартної ситуації, ролі та соціальні функції якого разом із рівнем його інформаційного запасу можна передбачити, або лише як представника певної мовної спільноти), залежить адекватність вибору стратегії перекладу й успішність виконання перекладацького завдання.

Таким чином, конкретна мовленнєва ситуація перекладу становить собою вузький контекст професійної діяльності, тобто постійно повторюваний етап широкого контексту – усієї сукупності умов, у яких здійснюється професійна діяльність перекладача, суспільних відносин, у які він вступає, завдань, які перед ним постають, засобів, які він використовує підчас виконання цих завдань, і факторів, які впливають на успішність їх виконання.

Резніченко Н.А.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – асистент Пизіна Є.В.

ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ СКОРОЧЕНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Наявність надзвичайно великої кількості скорочених лексичних одиниць різного роду є однією з характерних рис більшості сучасних мов. Скорочення широко поширені як в усному мовленні, так і в різних письмових документах. Головним типом скорочення є аббревіація.

Абревіатура (*лат. abbreviatio – скорочення*) – складноскорочене слово,

що виникає внаслідок скорочення, утворюється складанням скорочених основ і буває здебільшого еквівалентною словосполученню, яке її мотивує.

Функція абрєвіатури в процесі комунікації полягає в більш економному вираженні думки та усунення надмірності інформації. У абрєвіатурах інформація передається меншим числом знаків, тому «ємність» кожного знака більше, ніж у відповідних вихідних одиницях, що дає підставу розглядати абрєвіацію як один з видів оптимізації мовного повідомлення.

Найбільш вживаним типом абрєвіації є:

- буквені скорочення;
- абрєвіації в формі шифрів;
- ініціальні скорочення;
- графічні скорочення.

Такі групи слів, як назви підприємств і служби і системи майже стовідсотково перекладалися ініціальним способом, бо цей тип являється найкращим для перекладу таких груп. Тому що назви громіздкі і є смисл скоротити їх максимально, для того щоб кожен раз не переписувати великі назви.

Переклад англійських авіаційних термінів українською мовою дуже схож за своєю конструкцією, але інколи в українській мові недостатньо відповідників і складність полягає у точності передачі скорочення не втративши його змісту.

Таким чином, англійські скорочення майже стовідсотково перекладалися таким же чином як і було створено англійське скорочення. І у більшості випадків це був ініціальний спосіб перекладу скорочень. Але і були випадки коли скорочення мало інший вид творення абрєвіації.

Рибак О.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО ТЕКСТУ

У нашій роботі здійснено перекладацький аналіз англійськомовного наукового тексту (K.James, *Contrastive analysis*) і його перекладу російською мовою, виконаного перекладачем Н.А. Лауфер.

Монографія Карла Джеймса з'явилася, коли контрастивна лінгвістика знаходилася на стадії формування, і вважається основоположною роботою, оскільки містить обґрунтування необхідності виокремлення нової галузі, її принципи і постулати, наводить дефініції відповідних термінів. Книга

розрахована на спеціаліста-лінгвіста і передбачає наявність досить широкої мовознавчої підготовленості читача. Автор використовує велику кількість термінів, посилається на різні лінгвістичні теорії і концепції, а також прийоми лексичного, граматичного і стилістичного аналізу. Зрозуміло, що при цьому він орієнтується на читача, який отримав саме західноєвропейську лінгвістичну освіту, яка досить суттєво відрізнялася від радянської. Радянська лінгвістична школа синхронно-порівняльних досліджень розвивалася незалежними шляхами і, практично не перетинаючись з англо-американськими дослідженнями в цій галузі, оперувала власними концептами і термінами, які тільки частково збігалися з тими, що їх застосовували закордонні колеги.

Саме тому перед перекладачем монографії постало завдання зберегти прагматичний потенціал оригіналу в перекладі, зробивши текст максимально інформативним і зрозумілим російськомовному читачеві, тобто лінгвісту, знайомому з радянською лінгвістичною школою, який, можливо, вперше знайомиться з контрастивним аналізом у його англокультурній версії.

Наш аналіз показує, що перекладачка зробила свідомий вибір на користь установки на створення адекватного перекладу, який максимально відповідає вимогам смислової точності та, в першу чергу, поставленому прагматичному завданню. З іншого боку, очевидним є бажання зберегти особливості авторського стилю і синтаксису, навіть тоді, коли такий підхід приводить до синтаксичних конструкцій, які мають чужомовне забарвлення. Разом з тим, міжмовні розбіжності неминуче вимусили перекладача вдатися до трансформацій, які ми розглянули і класифікували в нашій роботі.

Характер перекладацьких проблем можна продемонструвати на такому уривку:

Notice further that the title of this chapter treats CA as a mass noun. Although I myself am guilty of not consistently adhering to this principle, it is nevertheless one worth upholding. The principle is that doing CAs of a global and exhaustive nature is neither feasible nor desirable. Such CAs are infeasible simply because Linguistics is not yet in a position to describe a language 'in toto', so there are no pairs of total description for input to CA. They are undesirable because it is inconceivable that a learner could gain access to, or be exposed to, the whole of the L2 in an instant: to suggest that he can is to subscribe to what has been called the 'blindingflash fallacy'.

Сделаем еще одно замечание: в названии данной главы КА выступает как неисчисляемое существительное. Стоит, однако, соблюдать один принцип, хотя признаюсь, что сам не всегда последовательно придерживаюсь его. Принцип заключается в том, что осуществлять глобальный и исчерпывающий КА и невозможно, и нежелательно. Такой КА невозможен просто потому, что

лингвистика пока еще не в состоянии описать язык «в целом», так что не существует пар полных описаний для использования в КА. Такой КА нежелателен, так как совершенно невероятно, чтобы обучающийся мгновенно получил доступ к Я2 в его полном объеме. Предположить, что это возможно, значит присоединиться к тому, что было названо «ослепляющей ошибкой».

У наведеному уривку автор пояснює свою думку, протиставляючи застосування іменника *analysis* як зліченного у формі множини і незліченного. У перекладі збереження такої опозиції є неможливим внаслідок того, що абстрактний іменник *анализ* не вживається у формі множини. Якщо переклад латинізму *in toto* російським семантичним аналогом *в целом* не викликає заперечень, то заміна фразеологічного okazіоналізму *blindingflash fallacy* на *ослепляющая ошибка* важко назвати беззаперечно вдалим. Переклад *subscribe to* варіантним словниковим відповідником *присоединиться к* порушує норми лексичної сполучуваності в останньому реченні.

Отже, ми побачили, що в перекладі інноваційної наукової праці спостерігається максимальна лексично-синтаксична наближеність перекладу до оригіналу, але також є наявними як лексичні, так і граматичні трансформації.

Сидоренко Д.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

Медична галузь має розвинену і розгалужену терміносистему, причому в англійській мові ця система формувалась і використовувалась вже продовж століть. Медична термінологія оперує великою кількістю термінів та відображає загальний стан медицини як науки.

Вивчення медичної лексики дозволяє говорити про зміни усієї лексичної системи, оскільки медицина – це складна система, яка складається з великої кількості мікросистем.

Важливість вивчення сучасної медичної терміносистеми зумовлюється зростанням значення медицини для вирішення нагальних проблем, пов'язаних із здоров'ям людини. Зі збільшенням значущості спеціальної лексики в сучасній мові та внаслідок швидкого розвитку багатьох сфер людської діяльності актуальним стає комплексне вивчення медичної терміносистеми та її переклад, який допомагає медикам-дослідникам, викладачам медичних

навчальних закладів та філологам зрозуміти та вивчити медичну термінологію.

Метою нашого дослідження було провести структурно-семантичний та перекладацький аналіз англомовної медичної термінології у галузі офтальмології.

Матеріалом слугували медичні статті у галузі офтальмології, з яких методом суцільної вибірки було обрано 500 лексичних одиниць.

Підчас дослідження використовувалися методи суцільної вибірки, структурно-семантичного аналізу, спостереження та статистичний метод.

В усьому світі постійно зростає потреба спілкування в таких сферах діяльності, як наука, культура, торгівля та інші. У більшості випадків така взаємна комунікація можлива за допомогою перекладу.

Термін *переклад* багатозначний. З однієї сторони, він позначає діяльність, яка полягає в передачі змісту тексту (в широкому розумінні) на одній мові засобами іншої мови, а з іншої – самі результати цієї діяльності.

Переклад – відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми.

Переклад термінології здійснюється різними прийомами. Задача перекладача полягає у вірному виборі того чи іншого прийому в ході процесу перекладу, щоб якнайточніше передати значення будь-якого терміна. У роботі розглядаються наступні прийоми при перекладі: транскодування, транслітерація, калькування, описовий переклад, переклад варіантним відповідником та переклад еквівалентом.

У проведеному дослідженні увага сконцентрована на перекладацькому аналізі. При перекладі перед нами постала проблема, якому терміну надавати перевагу: запозиченому чи власне національному. Вирішення цієї проблеми спричинило глибоке дослідження історії формування української медичної термінології, в результаті якого ми дійшли висновку, що у розвитку української офтальмологічної термінології простежуються дві тенденції: використання власних ресурсів мови та запозичення.

Переклад медичних термінів вимагає від перекладача достатнього рівня обізнаності у відповідній галузі, знань та чіткого дотримання норм мови. Медична термінологія дуже збагачена латиною та грецькою мовами.

Під час перекладацького аналізу усі наші терміни були розподілені згідно з прийомами при перекладі (транскодування – 142 одиниці, транслітерація – 35 одиниць, калькування – 114 одиниць, описовий переклад – 47 одиниць, переклад варіантним відповідником – 41 одиниця та переклад еквівалентом – 124 одиниці). Проведений аналіз виявив, що при перекладі латинських та грецьких термінів застосовується такий прийом як транскодування. При

перекладі словосполучень та складних термінів використовують калькування. Дуже часто застосовують переклад еквівалентом. Це відбувається через те, що у медичній термінології використовують як професійні назви так і загальнонавчальні слова, які полегшують розуміння того чи іншого терміна.

Отже, вивчення офтальмологічної термінології показало, що запозичені терміни набули поширення в медичній терміносистемі і становлять одну з особливостей наукового стилю української мови. Однак у професійному мовленні слід надавати перевагу запозиченню (*adaptation – адаптація (проф.)*). Такі стилістичні ремарки цілком доречні, враховуючи те, що запозичений термін характеризує професійну мову лікарів, а еквівалент рідної мови – це загальнонавчальне слово, наприклад у медичній документації лікар пише *visus*, а хворому говорить про "*гостроту зору*", у своєму колі лікарі вживають терміни *офтальмотонус*, а хворому це називають "*вимірюванням внутрішньоочного тиску*".

Значущість запропонованої роботи полягає в тому, що зібраний матеріал може стати підґрунтям для створення вузькогалузевих перекладацьких словників, які б могли повністю задовольнити вимоги користувачів.

Скана Л.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГАЛЬНОНАУКОВОЇ ЛЕКСИКИ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ

Сучасна епоха науково-технічного прогресу, однією з визначних рис якої є необхідність виконання великих обсягів науково-технічних перекладів, продовжує ставити нові завдання перед дослідниками теоретичних і методологічних проблем науково-технічного перекладу. Перекладачі науково-технічної літератури потребують рекомендацій та правил, які можуть бути розроблені тільки в результаті наукового осмислення і опису процесу перекладу. Одним із найважливіших завдань сучасного перекладознавства є створення спеціалізованих посібників із перекладу, орієнтованих на підготовку перекладача-професіонала.

З метою вироблення рекомендацій і довідкового матеріалу, які буде використовувати перекладач у практичній роботі, необхідно проаналізувати специфіку функціонування загальнонаукових слів в англійськомовних науково-технічних текстах і встановити варіанти їх відтворення в перекладі українською

мовою. Це й зумовлює *актуальність* нашого дослідження, *мета* якого – дібрати найчастотніші загальнонаукові мовленнєві звороти і створити електронний ресурс, в якому перекладні еквіваленти відповідали б контекстним значенням, які часто не відображені в загальних двомовних словниках.

Головна складність, яка виникає під час перекладу загальнонаукових слів, полягає в тому, що ті еквіваленти, які потрібні перекладачу для адекватного перекладу науково-технічного тексту, не одразу можна знайти в загальних перекладних словниках, а іноді вони взагалі відсутні. Перекладач запозичує словникові перекладні еквіваленти відповідного слова або намагається знайти свій варіант перекладу, часто відштовхуючись від словникової інформації, якої не завжди буває достатньо, тому що перекладні словники обмежуються в основному розкриттям семантики слів у загальнолітературному використанні, а галузеві термінологічні словники не фіксують загальнонаукову лексику. Виникає нагальна необхідність у вивченні та адекватному лексикографічному поданні загальнонаукових лексичних одиниць у різних контекстах використання.

Під час дослідження на основі вивчення англomовних науково-технічних та академічних видань, підручників, посібників ми виділили 500 лінгвістичних одиниць – загальнонаукових слів, які можуть викликати труднощі для перекладу. Окремо було досліджено проблему перекладу загальнонаукових слів, які відносяться до такої категорії лексики, як фальшиві друзі перекладача, а також проблему сполучуваності загальнонаукових слів.

Практичне значення нашого дослідження полягає в тому, що всі мовленнєві одиниці, які ми відібрали, стали словниковою базою українсько-англійського та англо-українського електронного словника, який містить слово, його переклад, актуальний для науково-технічного тексту, та всі можливі словосполучення, які найчастіше зустрічаються в академічних виданнях. Усі ці засоби допоможуть перекладачам уникати лексичних помилок, які призводять або до спотворення розуміння оригіналу, або до порушень стилістичних норм науково-технічного стилю.

Сороколат О.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ GPS-SOFT, ТОПОГРАФІЇ ТА КАРТОГРАФІЇ

Науковий прогрес вносить значні зміни у всі сфери розвитку суспільства, в тому числі у мовну картину світу, у зв'язку з чим виникає нагальна потреба вдосконалення системи передавання та обробки інформації, співробітництва науковців різних країн у найрізноманітніших сферах науки і техніки. Одна з найістотніших змін полягає в тому, що переважну частину лінгвістичного фонду складає фахова лексика, і частка термінів у лексичному складі мови стрімко зростає. Тому цілком природно, що лінгвісти надають великого значення вивченню закономірностей утворення термінів, їх структури та семантики, аспектам упорядкування, питанням перекладу, розглядають термінологію як важливу складову сучасної літературної мови.

Об'єкт нашого дослідження становлять англійські та українські терміни навігації, картографії та топографії, *предметом* – способи перекладу англійських термінів українською мовою на лексичному рівні.

Метою дослідження є класифікувати українські терміни навігації, топографії та картографії за способами їх перекладу з англійської мови.

Матеріалом дослідження слугували англійські термінологічні одиниці, вилучені із фахових глосаріїв. Загальна кількість термінів складає 500 одиниць. У ході роботи терміни було перекладено українською мовою. У результаті ми отримали 523 одиниці для аналізу.

За способами перекладу усі отримані термінологічні одиниці можна розподілити на 5 груп: транскодування, калькування, описовий переклад, переклад за допомогою лексичних еквівалентів, змішаний переклад. Найменшу групу складають терміни, що перекладаються шляхом транскодування – 4%. Транскодування – це побуквенна чи пофонемна передача вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу. До цієї групи належать такі терміни, як *Anti-Spoofing* - *антиспуфінг*, *geotagging* - *геотегінг*, *translocation* - *транслокація*, *triangulation* - *триангуляція*.

Терміни також підлягають іншому лексичному прийому перекладу – калькуванню – передача не звукового, а комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються

відповідними елементами мови перекладу. Шляхом калькування була перекладена найбільша кількість термінів (58%), наприклад: *BlueBook* – "Синя Книга", *cold start* – *холодний старт*, *On-The-Fly* – "У русі", *satellite antenna* – *супутникова антена*.

Також переклад термінів можливий шляхом опису значення. У нашому випадку таким способом було перекладено 5% усіх термінів, наприклад: *geotagged photos* – *фотографії, які прив'язані до місця розташування на карті*, *map display* – *виведення даних на екран у вигляді карти*.

Досить велику групу складають терміни, які було перекладено шляхом добору лексичних еквівалентів. Еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. До цієї групи потрапило 24% усіх досліджуваних термінів, зокрема: *bearing* – *азимут*, *datum* – *вихідні геодезичні дані*, *elevation* – *кут піднесення*, *heading* – *курс*. Сюди також потрапили терміни, які зараховують до ланки інтернаціональної лексики: *cartography* – *картографія*, *histogram* – *гістограма*, *topography* – *топографія*, *apogee* – *апогей*.

Через специфіку термінології галузі GPS-SOFT, зокрема наявність елементів, які не перекладаються і залишаються в українському тексті такими, якими вони є в англійській мові, а також одночасне використання декількох способів перекладу ми виокремили групу, яку умовно назвали «змішаний переклад». До цієї групи потрапило 8% досліджуваних термінів: *quadrifilar helix antenna* – *квадрофілярна спіральна антена*, *reference station* – *референт-станція*, *GPS receiver* – *GPS-приймач*.

Отже, для перекладу термінології навігації, топографії та картографії використовують різні способи перекладу. Найбільш частотним є спосіб калькування.

Шевцова Г.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – старший викладач Кошелева О.А.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АРТИКЛІВ У АНГЛОМОВНОМУ ТЕКСТІ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ АГАТИ КРІСТІ
"ДЕЛЬФІЙСЬКИЙ ОРАКУЛ")

Питання статті розглядали такі лінгвісти, як М. Блох, Е. Рейман, Н. Шанаєва, М. Беляєва, Н. Раєвська, І. Бурлакова, Ю. Миронец, В. Комисаров,

І. Иванова, В. Бурлакова, Г. Почепцов, В. Карабан, Л. Верба, Г. Верба та ін.

Мета роботи – дослідити особливості функціонування артикля в англійському художньому творі та визначити можливі засоби перекладу англійського артикля на українську мову.

У науці не існує єдиного погляду щодо статусу англійського артикля. Різні мовознавці в різні епохи трактували артикль по-різному: дехто розглядав артикль як службову частину мови, а інші – як самостійне слово з власними значеннями і функціями; одні відносили артикль до прикметників, а інші – до займенників.

Не знайшло однозначного рішення і питання про кількість артиклів у сучасній англійській мові. Два основних види артикля, які обговорюються у лінгвістичних роботах – це означений артикль та неозначений артикль. Однак, за останні два десятиліття отримала широке розповсюдження теорія трьох артиклів: до двох вищезгаданих додається ще так званий "нульовий" артикль. Проте, деякі вчені зауважують, що артикль – це слово, а нульових слів не існує, отже, не може існувати і нульовий артикль. Тому значна кількість науковців говорять про відсутність артикля. Неозначений артикль вживають лише перед обчислювальними іменниками в однині, а означений артикль може знаходитися і перед іменниками у множині. Зазвичай неозначений артикль виконує номінативну або класифікувальну функцію, в той час як означений артикль виконує індивідуалізувальну функцію. Артикль відіграє чималу роль в художньому творі. Автор вживає артиклі залежно від того, які враження він хоче викликати у читача. За допомогою артиклів автор художнього твору створює образи в свідомості адресата.

Дуже часто артикль у англійській мові несе значне смислове навантаження, яке потребує передачі під час перекладу. Оскільки в українській мові артикля немає, то перекладач у процесі перекладу повинен застосовувати перекладацькі трансформації. Перекладацькі (міжмовні) трансформації – це перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу. Для передачі функцій артикля під час перекладу зазвичай використовують такі граматичні трансформації, як граматичні заміни, доповнення та опущення.

Аналіз вилучених прикладів з неозначеним артиклем показав, що в більшості випадків артикль в українському тексті не передається. Однак у тих випадках, коли артиклі, крім своєї граматичної функції, мають і смислове навантаження вони можуть перекладатися за допомогою вказівного займенника *такий*, за допомогою числівника *один*, вказівного займенника *цей*, вказівного займенника *той*. Щодо означеного артикля, то випадки, коли його під час

перекладу не передають, складають значну частину. Для передачі в процесі перекладу функцій означеного артикля перекладач використовує присвійні займенники та вказівні займенники *цей* та *той*.

Шиян О.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – старший викладач Кошелева О.А.

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій, до яких в першу чергу варто віднести перебудову речення (зміна його структури) і всілякі заміни – як синтаксичного, так і морфологічного порядку. Велике значення мають також додавання й опущення одного чи декількох слів. Граматичні трансформації обумовлюються різними причинами – як чисто граматичного, так і лексичного характеру, хоча основну роль грають граматичні фактори, тобто розходження в ладі мов.

Мета нашого дослідження полягає у вивченні граматичних трансформацій. Ми повинні дослідити застосування граматичних трансформацій при перекладі науково-технічних текстів з англійської мови на українську.

Граматичні трансформації обумовлюються різними причинами – як чисто граматичного, так і лексичного характеру, хоча основну роль грають граматичні фактори, тобто розходження в ладі мов.

Граматичні трансформації поділяються на чотири типи: *перестановки, заміна, додавання, й опущення*.

Результати проведеного дослідження показали, що англійська і українська мова мають безліч відмінностей у лексичному і граматичному складі. В англійському тексті було нараховує 89 речень, еквівалентний переклад цього тексту українською мовою складається з 57 речень.

Це підтверджує що в даному перекладі були використані трансформації, у тому числі і граматичні. Текст перекладу українською мовою 57 речень, із них 45 перекладено з використанням граматичних трансформацій. Це зумовлене тим, що англійська та українська мови мають безліч відмінностей у лексичному та граматичному складі. Речення мови оригіналу, які перекладаються повними еквівалентами мови перекладу є дуже мало.

Отже, можемо зробити висновок, що граматичні властивості мовних

одиниць складаються з цілого ряду мовних явищ: форма слова, словосполучення, пропозиції, порядок елементів, граматичні значення форм, контекстуальні функції форм і значень. Всякий раз, розглядаючи інформаційну потужність тієї чи іншої мовної одиниці, що підлягає перекладу, ми беремо до уваги не тільки лексико-семантичне значення слів та їх поєднань, а й їх граматичні властивості, які можуть досить істотно впливати на міру впорядкованості перекладного повідомлення.

Шуміхіна Н.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Іванова І.Л.

ПЕРЕКЛАД ЕМФАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Дана робота присвячена перекладу емпатичних конструкцій англійської мови українською. Сьогодні виникає все більше питань про те, як краще передати емфазу при перекладі ресурсами рідної мови. Велика різноманітність засобів вираження емфазі і їхній своєрідний характер нерідко ускладнюють розуміння тексту, а отже, і його переклад. Передача емфазі ускладнюється також тим, що засоби її вираження в англійській та українській мовах часто або не збігаються, або збігаються тільки частково.

Емфаза – це виділення одного чи кількох членів речень для того, щоб звернути увагу читача саме на них. Вона може бути емотивною, якщо ми хочемо щось підсилити, та контрастною, якщо ми показуємо контраст між деякими речами. Емфаза може бути виражена за допомогою граматичних, лексичних та граматико-лексичних засобів. Тому виділяють граматичні та лексичні емпатичні конструкції.

Після ретельного вивчення англійської художньої та науково-технічної літератури можна зробити висновок, що в художніх текстах найбільш часто вживаними є лексичні емпатичні конструкції: підсилювальне *do*, конструкції з *neither/either or, what a, such a*. А в технічних текстах, навпаки, перевага віддається граматичним засобам вираження емфазі: інверсії, рамковій конструкції *it is...who*.

Отже ми бачимо, що засоби вираження емфазі суттєво відрізняються в художньому та науково-технічному стилях. В експресивному художньому стилі переважають лексичні емпатичні конструкції, вживається також графічна емфаза – авторське виділення елементів мовлення графічними засобами. В художніх текстах емфаза виконує естетичну функцію і емоційно забарвлює,

пожвавлює текст. Суттєвий вплив на способи вираження емпізи в стилі художньої літератури має індивідуальний стиль автора. В науково-публіцистичному стилі значно зростає частка граматичних емпітичних конструкцій, що зумовлюється нормованістю та стриманістю текстів. Тому емпітична складова реалізується шляхом вживання певних експресивних мовних засобів, серед яких переважають граматичні конструкції та риторичні фігури експлетиву. В наукових текстах засоби емпізи виконують етикетну функцію привертання уваги адресата до найважливіших моментів тексту.

ТЕОРІЯ Й МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ІНШИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Грива К.М.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
"Харківський авіаційний інститут"*

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

ТЕСТ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ- ФІЛОЛОГІВ

На сьогоднішній день тестовий контроль є одним із найефективніших засобів контролю, який використовується навчальними закладами багатьох країн світу. У процесі інтеграції України до європейської спільноти зростає необхідність підвищення рівня освіти в цілому та іноземної мови зокрема. Для підвищення рівня володіння іноземною мовою студентами необхідно покращити ефективність контролю за її вивченням. У цьому й полягає *актуальність* даної теми.

Об'єктом нашого дослідження є тестові завдання з граматики англійської мови. *Предметом* дослідження є розробка тестів та їх використання для оцінювання рівня знань студентів. Серед *завдань* нашого дослідження: опрацювати наявну інформацію стосовно тестових завдань, ознайомитися з видами тестових завдань, вимогами до тестів та їх оцінюванням; дібрати тестові завдання на матеріалі граматичних тем, що вивчаються студентами філологічних спеціальностей на першому курсі заочного відділення.

Робота має *практичне значення* – підібрані тести, які полегшать процес контролю знань студентів та значно зекономлять час, що потрібен на

проведення цього контролю.

Основними поняттями тестування є метод вимірювання, інструмент тестування, технології та процедура тестування.

Метод тестування передбачає, що інструментом вимірювання є тест, складений із тестових завдань; процедурою вимірювання є тестування; методом оцінювання є шкалювання.

Основні види тестів – традиційний та нетрадиційний.

Традиційний тест – це система завдань зростаючої складності, специфічної форми; система, що дозволяє якісно та ефективно виміряти рівень і оцінити структуру підготовленості учнів.

До нетрадиційних тестів можна віднести інтегративні, адаптивні, багатоступінчаті і так звані критеріально-орієнтовані тести.

За формою розрізняють чотири типи тестових завдань: завдання на вибір одного або кількох правильних відповідей, завдання у відкритій формі або на додаток, завдання на встановлення правильної послідовності та завдання на встановлення відповідностей. Найбільш поширеною є перша форма.

Найважливішими критеріями якості тесту є його валідність, об'єктивність, надійність і точність

Кількість тестових завдань, об'єднаних в одній тест-карті, визначається поняттям "довжина тесту" або "обсяг тесту".

Під час створення тестових завдань необхідно дотримуватись низки правил. Потрібно ретельно писати умови до тестових завдань, відповіді до них і підбирати дистрактори.

Ми підібрали теоретичний матеріал з граматики англійської мови на теми *there is/are, impersonal it, let ma -s/-ed/-ing endings*.

Ці теми є дуже важливими, і для того, аби студенти не припускалися помилок у своєму мовленні, ми розробили 160 тестових завдань різних видів: на вибір однієї правильної відповіді з декількох, на розкриття дужок, заповнення пропусків та виправлення помилок. Кожен тест складається із 50 завдань, тому його можна вважати валідним, тобто таким, що може об'єктивно оцінити компетентність студента у певному аспекті граматики англійської мови. До кожного завдання є ключі.

Відоменко Ю.А.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І
КУРСУ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ *MY FAMILY, MY
HOME, MY WORKING DAY*

Стрімкий розвиток соціально-економічних умов нашої держави вимагає від нових поколінь володіння науковими знаннями відповідно до міжнародних стандартів. Саме тому, на сьогоднішній день, питання контролю знань студентів набуває актуальності. Найпоширенішою формою контролю в галузі викладання іноземної мови на сьогоднішній день є тестовий контроль.

Об'єктом нашого дослідження є тестові завдання з англійської мови для контролю лексичних навичок студентів І курсу філологічних факультетів.

Предметом дослідження є особливості лексичних тестових завдань на матеріалі розмовних тем *My Family, My Home, My Working Day*.

Мета даної роботи полягає у розробці тестових завдань, як засобу контролю лексичного словника-мінімуму студентів.

Матеріалом дослідження слугував словник-мінімум лексичних одиниць розмовних тем для студентів факультетів іноземної філології університетів, ліцеїв, гімназій та коледжів: *My Family, My Home, My Working Day*.

Лексика – один з головних параметрів навченості іноземній мові. Під засвоєнням лексичних одиниць в даному випадку мається на увазі оволодіння словником-мінімумом. Словник-мінімум – це вся вивчена лексика (активна і пасивна), яку студент може розпізнати при зоровому пред'явленні.

Для уникнення проблем в процесі вивчення нових лексичних одиниць, у нашій роботі, ми пропонуємо тестові завдання до тем: *My Family, My Home, My Working Day* на матеріалі підручника "Розмовні теми для студентів факультетів іноземної філології університетів, ліцеїв, гімназій та коледжів" та робочого зошиту *Workbook One* за редакцією Тетяни Гужви.

У ході нашого дослідження нами було розроблено та комп'ютеризовано по п'ять варіантів лексичних тестів із кожної, вище згаданої, теми. Кожен із варіантів містить наступні види тестових завдань:

– альтернативний тест (20 завдань);

Boarding-school is a school which provides accommodation and meals for the pupils during term time. (TRUE)

- конструктивний тест (10 завдань);

To rise and _____ is to wake up in a good mood or in high spirits. (sing / shine / sleep / wake)

- вибіркового тесту (20 завдань);

How do you go about your work? (Как вы справляетесь с вашей работой?/Как вы добираетесь до вашей работы?/Как вы относитесь к своей работе?/Вы переживаете по-поводу своей работы?)

- тест на встановлення відповідностей (20 завдань);

economic - profitable

- операційний тест (10 завдань).

rh_thm_(i,y/y,y/y,s/i,s)

Згідно проведеного нами дослідження у системі тестового контролю знань з іноземної мови в нашому вузі ми пропонуємо запровадити стартове, поточне, модульне і заключне тестування.

Стартове тестування надасть можливість викладачеві оцінити рівень підготовки студента з іноземної мови, з яким він прийшов до вузу. За допомогою поточного тестування викладач зможе контролювати якість засвоєння студентами навчального матеріалу протягом вивчення теми. Модульне тестування повинне реалізовуватися в кінці кожного модуля. Заключне тестування слід проводити в кінці навчального року.

Гливачук Т.Ф.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

**СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
І КУРСУ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ *LEISURE TIME
ACTIVITIES. SEASONS AND WEATHER. CLIMATE***

Сьогодні, змінені умови навчання потребують від викладача використання більш ефективних прийомів та методів контролю і оцінки знань, умінь та навичок студентів. Питання удосконалення контролю при вивченні іноземної мови неодноразово хвилювали авторів чималої кількості монографій і ставали предметом захисту багатьох дисертацій. І все ж проблеми перевірки і обліку знань, умінь та навичок, методики їх організації та проведення не втратили своєї актуальності.

Більшість дослідників, які працювали над вивченням питань тестування

прийшли до висновку, що тестовий контроль є ефективною формою контролю, яка відповідає цілям контролю, вимогам що висуваються до нього, і забезпечує ефективну реалізацію всіх його функцій у процесі навчання іноземної мови.

Об'єктом дослідження є тестові завдання з англійської мови для студентів першого курсу філологічних факультетів. *Предметом* дослідження є особливості лексичних тестових завдань з англійської мови для студентів першого курсу філологічних факультетів. *Метою* нашої роботи є підвищення рівня лексичних знань студентів-першокурсників. *Матеріалом* дослідження слугував матеріал таких лексичних тем, як *Leisure time activities, Seasons and Weather. Climate*.

Теоретична та практична значущість полягає у тому, що розроблені тести, які можна використовувати під час проведення занять та для підсумкового контролю знань студентів. *Наукова новизна* нашої роботи полягає в упровадженні нових видів контролю перевірки знань студентів.

Тест як інструмент вимірювання використовується в більшості країн світу. Тестологія як теорія та практика тестування існує більше 120 років, за цей час накопичено великий досвід використання тестів в різних сферах людської діяльності, включаючи освіту.

Тестом називають спеціально розроблений комплекс завдань для перевірки будь-яких характеристик, наприклад рівня засвоєння учнем тієї чи іншої теми, готовності до навчання тощо.

Представимо класифікацію тестових завдань наступним чином:

- 1) Тестові завдання відкритого типу:
 - i) завдання-додатки;
 - ii) завдання вільного викладу;
- 2) Тестові завдання закритого типу:
 - i) завдання альтернативних відповідей;
 - ii) завдання з множинним вибором;
 - iii) завдання на встановлення відповідності;
 - iv) завдання на відновлення послідовності;
 - v) завдання на класифікацію

У ході нашого дослідження на матеріалі лексичних тем англійської мови (*Leisure Time Activities, Seasons and Weather. Climate*) було розроблено 20 варіантів комплексних тестових завдань. У кожному варіанті тесту було використано різні види завдань. Їх можна класифікувати наступним чином:

1. Give the definition
2. Complete the sentence
3. Translate the sentence

4. Give the synonyms/antonims

5. Write the word.

Ярмак Д.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
І КУРСУ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ: *SHOPPING,*
TRAVELLING, SPORT AND GAMES

Реформування освіти в Україні передбачає створення високоефективного механізму забезпечення якості освіти, зокрема якості навчальних досягнень учнів/студентів. Неможливо досягти значних результатів без відповідного контролю за ходом їх здобуття, без відповідної корегувальної діяльності.

Існує багато методів вимірювання навчальних досягнень учнів/студентів. Одним із високоефективних сучасних засобів якісних вимірювань навчальних досягнень учнів/студентів є тест.

Метою дослідження стала розробка тестових завдань за темами: *Shopping, Travelling, Sport and Games.*

Матеріалом дослідження слугували лексичні одиниці за темами *Shopping, Travelling, Sport and Games* з підручника англійської мови Гужви Т.М.

Об'єктом дослідження є тестові завдання для контролю лексичних навичок у ВНЗ за такими темами: *Shopping, Travelling, Sport and Games.* *Предметом* дослідження є особливості лексичних тестових завдань за такими темами: "Shopping, Travelling, Sport and Games".

Тест – це система спеціально підібраних перевірочних завдань, що дозволяють кількісно оцінити навчальні досягнення в одній або кількох сферах знань, тобто тест розглядається як інструмент, за допомогою якого проводиться процедура педагогічного тестування.

Нашим завданням було створити тестові завдання у комп'ютерній програмі My Test. My Test X– це система програм (програма тестування учнів, редактор тестів і журнал результатів) для створення та проведення комп'ютерного тестування, збору та аналізу результатів, виставлення оцінки за вказаною в тесті шкалою.

Для кожної з трьох тем було розроблено по 5 варіантів, таким чином, ми розробили усього 15 варіантів тестових завдань.

Першим є завдання типу *Give Definitions*. Воно включає в себе 10 виразів. Студент повинен відповісти чи є вираз правильним чи, ні. На це завдання дається 30 секунд часу. (*grocery – is a store that retails cloth (F)*). Це завдання направлено на розуміння дефініції слова.

Другим є завданням типу *Translate the sentences*. Учнію надається речення та 4 варіанти відповіді одне з яких є вірним, на це завдання дається одна хвилина (*When you open a newspaper you will always find information about sport events. = Коли ви відкриваєте газету, ви завжди знайдете інформацію про спортивні події/ Коли ви відкриваєте газету, ви завжди знайдете інформацію про спортивні події / Коли ви відкриваєте газету, ви завжди знайдете інформацію про спортивні події / Коли ви відкриваєте газету, ви завжди знайдете інформацію про спортивні події*). Це завдання перевіряє знання лексики певної та граматики.

Третім є завданням типу *Complete the Sentences*. Учнію надається речення та 4 варіанти відповіді одне з яких є вірним, на це завдання також дається 30 секунд. Це завдання перевіряє знання стійких словосполучень.

2. *All the year round many people indulge in boxing and track and _____ events:*

a) *area, b) square, c) field, d) margin.*

Четвертим є завдання типу *Give the synonyms/ Give the antonyms*. Надається список 10 слів і до них треба підібрати 10 синонімів так само і 10 слів і до них підібрати 10 антонімів. На це завдання надається 1 хвилина часу. Це завдання направлено на перевірки знань лексики, та розуміння значення слів.

П'ятим є завдання типу *Insert the missing letters*. Це завдання складається з 20 тестових завдань кожен тест має чотири варіанти відповіді. На це завдання також надається 30 секунд. Це завдання направлено на перевірки правопису слів.

16. *Olymp__ a) uk; b) ik; c) ic, d) uk*

Розробленні тести можна використовувати для перевірки знань учнів на заняттях усної практики англійської мови. Не тільки студенти, але й учні спеціалізованих установ можуть використовувати ці тестові завдання.

Позняк К.Є.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І
КУРСУ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ *CINEMA,*
THEATRE, MUSIC

Під час навчального процесу особливу увагу слід приділяти контролю засвоєних студентами знань. Весь навчальний процес поділяється на декілька частин, кожна з яких грає певну роль в набутті студентами знань і визначає для викладача вид контролю, який в свою чергу сприяє збільшенню об'єму знань. У педагогічному процесі контроль виконує наступні функції: навчальну, діагностичну, оцінювальну, стимулюючу та розвиваючу.

Виділяють наступні види контролю знань: контрольні роботи, самостійний контроль студентів та опитування. Ці види контролю можна проводити різними способами, в тому числі за допомогою тестування.

Об'єктом даної роботи є тестові завдання для контролю лексичних навичок студентів І курсів мовних спеціальностей філологічних факультетів. *Предметом* дослідження є особливості лексичних тестових завдань за темами *Cinema, Theatre, Music*.

Мета нашого дослідження – розробити тестові завдання за темами *Cinema, Theatre, Music*.

Матеріалом дослідження слугували підручник і робочий зошит з лексикою з необхідних тем, на базі якої були надалі складені тестові завдання.

Тестом є специфічний інструмент, що складається із сукупності завдань, він проводиться при стандартних умовах, які дозволяють виявити рівень володіння певними знаннями.

Лексичний тест — це система завдань, які перевіряють сформованість умінь оперування лексикою відповідно до синтагматичних, парадигматичних та денотативних ознак слова.

На основі лексичного матеріалу з англійської мови за темами *Cinema, Theatre, Music*, ми склали тестові завдання різних типів (усього було складено 1200 тестових завдань). До кожної теми ми розробили 5 варіантів (кожен з яких містив 80 тестових завдань). До кожного варіанту входить 6 блоків завдань: *Give the definition* (направлений на перевірку внеконтекстного розуміння слова, це завдання закритої форми з наданими варіантами відповідей на встановлення

хібності або істинності, містить 10 завдань), *Complete the sentence* (направлений на перевірку мікроконтекстного розуміння слова та його звукографічну форму, закритої форми із наданням однієї правильної відповіді, містить 10 завдань), *Translate the sentence* (направлений на перевірку розуміння слова у контексті та перевірку граматики, закритої форми із вибором однієї правильної відповіді, містить 20 завдань), *Give the synonyms* (направлений на перевірку внеконтекстного розуміння слова, закритої форми на встановлення відповідності, містить 10 завдань), *Give the antonym* (направлений на перевірку внеконтекстного розуміння слова, закритої форми на встановлення відповідності, містить 10 завдань), *Write a word* (направлений на перевірку внеконтекстного знання слова, на перевірку знання його орфографічної форми, закритої форми із наданням однієї правильної відповіді, містить 20 завдань).

Матеріали нашої роботи можуть використовуватися для покращення системи контролю знань на будь-якому етапі контролю у вищих навчальних закладах, школах та коледжах.

Грива К.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ:
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК У
СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

У процесі інтеграції України до європейської спільноти зростає необхідність підвищення рівня освіти в цілому та іноземної мови зокрема.

У світі активно розвиваються нові технології викладання та вивчення іноземної мови. Українські ВНЗ також беруть активну участь у розробці та використанні цих технологій і все активніше впроваджують їх у своїй роботі. У цьому й полягає *актуальність* даної теми.

Об'єктом нашого дослідження є дистанційне навчання на базі комп'ютерних програм та систем. *Предметом* дослідження є розробка тестів та їх використання студентами першого курсу філологічних факультетів.

Метою є покращення якості вивчення граматики англійської мови, тестувань та підвищення рівня знань студентів у цілому. Серед *завдань* нашого дослідження: проаналізувати нові технології викладання та вивчення граматики англійської мови; дібрати тестові завдання для студентів першого курсу

філологічних факультетів на матеріалі граматичних тем *Prepositions* та *Numerals*; розглянути комп'ютерну систему дистанційного навчання *Moodle*, описати принцип її роботи та етапи створення тестів.

Теоретична значущість – проаналізовано інформацію про нові технології у вивченні граматики англійської мови такі, як дистанційне навчання, його розвиток в Україні та світі; детально описано організацію дистанційного навчання іноземній мові на базі комп'ютерних телекомунікацій. Викладено інформацію про електронний підручник як нову технологію в освіті.

Практична значущість – підібрано тести для студентів першого курсу філологічних факультетів на матеріалі граматичних тем *Prepositions* та *Numerals*, які викликають складнощі у вивченні. Ці тести полегшать процес контролю знань студентів та значно зекономлять час, що потрібен на проведення цього контролю.

В останні роки все частіше піднімається питання про застосування нових інформаційних технологій для навчання. Це не тільки нові технічні засоби, а й нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання.

До сучасних інформаційних технологій, які використовують в навчальному процесі, відносять електронні та гібридні бібліотеки, електронні посібники, довідково-пошукові системи Інтернет та ін.

Дистанційне навчання як сучасна форма навчання займає все більшу роль у модернізації освіти. Дистанційне навчання – це навчання на відстані, коли викладач і студент розділені просторово.

Електронний посібник – це програмно-методичний комплекс, призначений забезпечити можливість слухачам курсів підвищення кваліфікації самостійно або за допомогою викладача засвоїти навчальний курс або його розділ.

Електронний посібник має певні переваги перед традиційними видами посібників:

1. Вивчення матеріалу може бути не пов'язане з часовими рамками (аудиторними заняттями).
2. Дозволяє розвивати навички самостійної роботи слухачів.
3. Структура посібника допомагає встановлювати контроль над вивченням відповідних блоків тем.

Система дистанційного навчання Moodle – безкоштовна, відкрита система дистанційного навчання.

Елемент курсу Moodle «Тести» дозволяє викладачеві розробляти тести з використанням запитань різних типів:

- питання в закритій формі (множинний вибір);

- так / ні;
- коротка відповідь;
- числовий;
- відповідність;
- випадкове запитання;
- вкладена відповідь та ін.

У практичній частині нашої роботи ми підібрали тестові завдання на теми *Prepositions* та *Numerals* за допомогою мережі Інтернет. Ми склали 6 тестів на тему *Prepositions* та 2 тести на тему *Numerals* (закритого та відкритого типу). Кожний тест складається з 50-ти тестових завдань (а також по 20 додаткових). Отже, в цілому ми підібрали 560 тестових завдань, які покликані перевірити компетентність студентів у вибраних граматичних темах, у тих їх аспектах, які викликають складнощі у вивченні.

Дунаєва С.О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – Рижкова В.В.

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (ПАСИВНИЙ СТАН ТА ПРИКМЕТНИК) СТУДЕНТАМИ I КУРСУ)

Найбільш ощадливою формою контролю і більш об'єктивним показником ступеня засвоєння всіма студентами мовного матеріалу є тести.

Тест – це сукупність завдань, випробуваних на основі наукових критеріїв для педагогічного виміру в тих або інших цілях.

Актуальність теми пов'язана з розробленням тестів для контролю знань студентів-філологів з метою формування в них граматичної компетенції. Важливо, щоб на кожному етапі роботи над іноземною мовою студенти виявляли пізнавальну активність, уміли робити висновки й узагальнення, розуміли можливості різних способів оформлення думки в іноземній мові. Це можливо в разі здійснення систематичного контролю знань і умінь студентів, зокрема, граматичних компетенцій.

Розрізняють такі види тестів: дидактичні, наукові, практичні, гомогенні, закриті, відкриті, контролюючі, навчальні, підсумкові, проміжні та класичні тести.

Одиницями тестування служать тестові завдання – це одна одиниця

контрольного матеріалу, сформульована у вигляді твердження, речення з невідомим, що задовольняє ряд вимог. При проведенні тестування враховуються три критерії якості тесту: надійність, валідність, об'єктивність. Тестові завдання містять наступні характеристики: зміст, форми тестового завдання, ступінь складності, здатність диференціювати, локальну незалежність, інформативність завдань, здатність до корельованості.

На основі вивчення англомовних науково-педагогічних видань, підручників, посібників ми створили по 70 тестових завдань з кожної підтеми обраних нами тем, 50 з яких складають основну базу, а 20 – додаткові. У разі, якщо студент буде складати тест в другий раз, ці 20 питань будуть замінювати частину основних 50-ти, і таким чином в студента буде складатися враження, що це новий тест.

Практична цінність пропонованого дослідження полягає в тому, що пропонується конкретний матеріал з навчання граматики англійської мови з метою формування вмінь і навичок у вигляді розробленого комплексу вправ, який надалі може бути використаним для контролю набутих студентами знань.

За підсумками дослідників, навчальні групи, у яких систематично застосовувалося контрольне тестування на заняттях з англійської мови, показали більш високі результати на екзаменах у порівнянні з тими групами, де підведення опитування проводилося тільки в традиційній усній формі. Тестування – це індивідуальний процес контролю знань, при якому студент приймає на себе набагато більшу відповідальність за хід навчання і веде його у властивому йому темпі.

Гливачук Т.Ф.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

ПРОБЛЕМА ДОБОРУ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Потреба українського суспільства розпочати реформування системи вищої освіти зумовлює розробку та впровадження нових методик, які б сприяли професійному становленню майбутнього фахівця та його майстерності. Одним з аспектів у реформуванні освіти є впровадження нових методик оцінки навчальних досягнень студентів. Ефективність та надійність такої оцінки може реалізуватися шляхом тестового контролю. Від об'єктивного вимірювання та надійної оцінки якості володіння студентами вміннями писемного мовлення залежить успішність навчального процесу з іноземної мови та ефективність управління ним, тому тема

нашого дослідження є на сьогодні досить *актуальною* і потребує ретельного вивчення.

Об'єктом дослідження є тестові завдання з граматики англійської мови для студентів філологічних факультетів. *Предметом* дослідження виступили різні види тестових завдань з граматики англійської мови для студентів першого курсу філологічних факультетів.

Метою нашої роботи є забезпечити впровадження тестової методики в процес навчання англійського писемного мовлення студентів-першокурсників гуманітарних факультетів університету

Головним завданням навчання іноземній мові є завдання сформувати у студентів іншомовну компетенцію. Для того, щоб дізнатися, чи володіють вони писемним англійським мовленням, необхідно здійснити точний та об'єктивний контроль, під час якого визначається рівень навчальних досягнень тестованих. Оптимальною формою контролю в цьому випадку має бути тестовий контроль.

Матеріалом дослідження слугував теоретичний матеріал таких граматичних тем, як: *Types of questions, Tag questions, Exclamations, Negative sentences.*

Тест – це система спеціально підібраних перевірочних завдань, що дозволяють кількісно оцінити навчальні досягнення в одній або кількох сферах знань, тобто тест розглядається як інструмент, за допомогою якого проводиться процедура педагогічного тестування. Основними видами тестів є традиційний та нетрадиційний.

Тестові завдання розподіляються на чотири типи: завдання на вибір одного або кількох правильних відповідей, завдання у відкритій формі або на додаток, завдання на встановлення правильної послідовності та завдання на встановлення відповідностей. У процесі навчання іноземним мовам застосовуються такі види тестування: *поточне тестування; тематичне тестування; рубіжне тестування; підсумкове тестування*

Ми розробили та підібрали різні типи тестів з англійської мови для студентів першого курсу філологічних факультетів, на матеріалі граматичних тем: *Types of questions, Tag questions, Exclamations, Negative sentences* у кількості 200 одиниць. За допомогою тестів приділили особливу увагу найбільш складним аспектам граматики за поданими темами та розробили ключі з вірними відповідями для перевірки якості знань.

Шевцова Г.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АКАДЕМІЧНОГО МОВЛЕННЯ (АНГЛІЙСЬКА МОВА)

Академічний стиль виокремлювався величезним числом дослідників мови: Б. Костомаровим, Л. Щербою, В. Виноградовим, І. Аксельродом, С. Пумпянським, Р. Будаговим, М. Чаковським, С. Хавраником, Ш. Баллі та ін. Приступаючи до опису сфери академічного спілкування, нерідко підкреслюють нагальну необхідність вивчення цієї сфери. Хоча ми й живемо "у століття науки" і є свідками того, наскільки різноманітна та численна сучасна наукова література, число робіт, присвячених аналізу академічного спілкування, порівняно невелике.

Без знань мультимедійних технологій, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією неможливо стати сучасним спеціалістом, котрий володіє своєю професією. Впровадження мультимедійних технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів дозволяє підвищити якість знань, посилити мотиваційний аспект, а на цій основі і пізнавальний інтерес у студентів до підвищення рівня фахової підготовки. Мультимедійні технології зараз дуже швидко розвиваються та використовуються у навчанні студентів.

Саме тому мета даної роботи є розглянути можливості застосування мультимедійних технологій в процесі навчання академічному мовленню англійською мовою та розробити презентації стосовно цієї теми.

Практична значимість полягає у розробці презентацій для швидшого набуття навичок спілкування в академічному середовищі англійською мовою студентами з використанням інформаційних технологій, що підвищує якість навчального процесу й ефективність засвоєння матеріалу студентами.

Протягом створення презентації було підбрано речення та словосполучення англійською мовою для навчання академічного мовлення з відповідних розмовників - довідників. Загалом було підбрано 362 одиниці та з ними було розроблено 16 презентацій PowerPoint на теми: Основні види мовленнєвих дій, здійснюваних під час читання лекцій, практичних занять, наукової дискусії (*Постановка проблеми, перехід до нової теми; "Зворотний зв'язок" зі співрозмовником; Логічні зв'язки; Критичні зауваження, коментарі;*

Заклучні фрази, підведення підсумків; Вираз думки або судження; Акцентування особливо важливих моментів; Спонування співрозмовника до пояснення його висловлювання), Мовне оформлення організаційних моментів вченого процесу (На початку заняття; Біля дошки, зауваження на занятті; Завдання на занятті; В кінці заняття), Конференції. Відвідування фірми (У бюро реєстрації; До відкриття конференції; Відкриття конференції; Закриття конференції).

Ці презентації мають на меті підвищення ефективності самостійної роботи студентів, аспірантів, викладачів, які викладають спеціальні предмети англійською мовою. У них представлено англійський, український та російський варіанти, тобто ми можемо знаходити перекладні відповідники мовленнєвих одиниць відразу трьома мовами.

Вивчення академічного мовлення не є матеріалом, який легко сприймається, а засіб подання за допомогою такої презентації підвищує інтерес студентів до цієї теми, а таким чином підвищується ефективність навчання. Альтернативним варіантом застосування таких презентацій може бути використання їх викладачами під час занять.

Юдіна Є.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В

СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

У наш час Інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і долаючи різноманітні бар'єри. Не стає виключенням і освіта. Зараз вже не обов'язково знаходитись поруч з викладачем. Достатньо довгий час існує заочна форма навчання студентів. Але її можливості дуже обмежені. Інтернет дає змогу розширити їх, зробити заочне навчання справді повноцінним та всеохоплюючим.

Актуальність даного дослідження визначається поступовою зміною традиційних методів навчання на інтерактивні. Об'єктом дослідження є інтерактивні методи навчання на сучасному етапі вивчення англійської мови, а предметом – використання інтерактивних навчальних методів з англійської

мови у підготовці студентів заочної форми навчання.

Дистанційна освіта дуже активно рухається вперед, удосконалюючи свої можливості у викладанні матеріалу та підготовці і перевірці знань, умінь та навичок студентів. Багато людей бажають отримати освіту, але за тих чи інших причин не можуть відвідувати заняття кожного дня. Тому дистанційна освіта, особливо для заочної форми навчання, має такі переваги як вільний графік навчання, простий доступ до літератури та додаткових матеріалів, самостійне визначення темпу навчання, незалежність від місця перебування, навчання без відриву від виробництва навіть на період сесії і т.д.

У процесі створення інтерактивних навчальних матеріалів з іноземної мови треба враховувати методику викладання. У процесі викладання мови викладачу необхідно розпланувати теми занять, підібрати необхідний матеріал за обраними темами, враховувати здібності учнів/студентів, знайти спосіб зацікавити їх у вивченні іноземних мов.

Слід підкреслити, що застосуванням комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови можна не тільки забарвити викладання та привити інтерес до свого предмету, але й привчити учнів/студентів до самостійного пошуку, аналізу та узагальненню інформації.

Комп'ютерний тест, як метод перевірки знань учнів/студентів, застосовується в освіті, професійній підготовці та психологічному консультуванні. Ціль розроблення даних тестів полягає у наданні можливостей вивчення англійської мови за межами навчального закладу тим, хто не може постійно відвідувати заняття з тієї причини, що вони працюють, живуть далеко від міста, постійно виїжджає за межі міста або навіть країни і т.д.

Шевцова Г.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

**ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ НА
ЗАНЯТТЯХ З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ
ГРАМАТИЧНИХ ТЕМ: *PERFECT CONTINUOUS TENSES, WAYS TO EXPRESS
FUTURE***

Важливе завдання, котре постало нині перед системою вищої освіти України, полягає в підвищенні рівня ефективності навчання студентів. Впроваджуючи нові знання, педагоги потребують забезпечення їх новими

технологіями. Без знань мультимедійних технологій, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією неможливо стати сучасним спеціалістом, котрий володіє своєю професією. Впровадження мультимедійних технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів дозволяє підвищити якість знань, посилити мотиваційний аспект, а на цій основі і пізнавальний інтерес у студентів до підвищення рівня фахової підготовки. Науково-технічний процес, неперервне зростання кількості інформації, підвищення ролі особистості, інтелектуалізація її діяльності, швидкоплинність зміни техніки і технологій у світі стали причиною того, що багато дослідників, такі як: Н. Басова, С. Ветров, М. Кларін, І. Підласий, Ж. Лоплавська, Д. Стетченко, В. Тинний, В. Шукшунов займалися проблемами інформаційних технологій.

Предметом нашої роботи є використання мультимедіа в навчанні граматики англійської мови. Робота з інтерактивними та мультимедійними пристроями істотно допомагає навчанню. Це хороший вибір для тих викладачів, які хочуть зацікавити своїх студентів, підвищити відвідуваність, полегшити засвоєння матеріалу, а також допомогти.

Об'єктом дослідження є мультимедіа в процесі навчання. Навчальні програми припускають можливість використання двомірної графіки, простого звукового ряду, логічного аналізу відповіді учня (у цьому випадку форми представлення інформації на екрані текстова та графічна). При використанні тільки цих форм за межами можливостей комп'ютера залишається представлення інформації в людино-орієнтованій формі (аудіо- та відеоінформація в моно- та стерео-представленні, анімація, високоякісні статичні зображення), а також інтерактивність, тобто можливість активно втручатись у процесі навчання (ставити запитання, здійснювати самоконтроль, одержувати більш детальні пояснення про незрозумілі місця навчального матеріалу). Сам термін "мультимедіа" позначає одночасне використання різних засобів представлення інформації при рішенні задач.

Практична значимість полягає у розробці презентацій для швидшого набуття граматичних навичок студентами з використанням інформаційних технологій, що підвищує якість навчального процесу й ефективність засвоєння матеріалу студентами.

Інтерактивні дошки дають викладачам й студентам унікальну можливість сполучення комп'ютерних і традиційних методів організації навчальної діяльності: з їх допомогою можна працювати практично з будь-яким наявним програмним забезпеченням та одночасно реалізувати різні прийоми індивідуальної й колективної, публічної ("відповідь біля дошки") роботи

студентів.

На нашу думку інтерактивні дошки є найкращим апаратним засобом для мультимедійного навчання та представлення презентацій, які було розроблено. Ці презентації є на теми: *Група, перфектно-тривалих часів включає в себе The Present Perfect Continuous Tense, The Past Perfect Continuous Tense, The Future Perfect Continuous Tense, The Future Indefinite Tense, The Future Indefinite-in-the-Past Tense, The Future Continuous Tense, The Future Continuous-in-the-Past Tense, The Future Perfect Tense, The Future Perfect-in-the-Past Tense* та підтему *The Present Continuous* форма *Going to*.

Берьозкіна І.О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ПРЕДМЕТУ

"ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО"

Тест, як інструмент вимірювання, використовується в більшості країн світу. Тестологія, як теорія та практика тестування, існує більше 120 років, за цей час накопичено великий досвід використання тестів в різних сферах людської діяльності, включаючи освіту.

Тестом називають спеціально розроблений комплекс завдань для перевірки певних характеристик, наприклад, рівня засвоєння студентом тієї чи іншої теми, готовності до навчання тощо.

Педагогічний тест – це інструмент, призначений для вимірювання навченості студента, що складається з системи тестових завдань, стандартизованої процедури проведення, обробки та аналізу результатів.

Тестове завдання – складова частина педагогічного тесту, що відповідає вимогам технологічності, форми, змісту і, крім того, статистичним вимогам.

Метою нашого дослідження є розробка тестів для покращення процесу тестування студентів з курсу "Лінгвокраїнознавство".

Матеріалом дослідження були три статті з інтернету, література зі складання тестів, а саме чотири підручники та посібники, та три підручники з курсу "Лінгвокраїнознавство".

Темою нашого тесту є *Music, Cinema and Arts*. У нашій роботі було розроблено два тести: *Music, Cinema and Arts in Great Britain, Music, Cinema and Arts in USA*.

Кожен тест містить 46 різних завдань та складається з шести блоків.

У першому блоці представлено 15 завдань. Це завдання на вибір однієї правильної відповіді. Усього варіантів відповідей три і тільки одна з них є вірною.

У другому блоці наведено 30 імен або назв груп. Студенти повинні підкреслити тільки ті імена, що відносяться до Великобританії чи США (відносно теми тесту). Таке завдання називається завданням на класифікацію.

У третьому блоці наведено 15 різних речень. Біля кожного речення вони повинні ставити букви *T (True)* або *F (False)*. Це завдання на встановлення вірності речення.

У четвертому блоці наведено п'ять тем, а саме література, кіно, співаки, композитори та художники. У кожній темі є сім імен та тільки п'ять зображень. Завдання такого типу називається завданням на встановлення відповідності.

У п'ятому блоці є п'ять речень, у яких пропущено роки. Вище наведено список років та студент повинен вірно розставити роки у реченнях. Це також завдання на встановлення відповідності.

У шостому блоці наведено п'ять речень, але на цей раз пропущено імена або назви груп. Студент повинен сам написати про кого йдеться мова в реченні. Це різновид завдання з відкритою відповіддю.

Практичне значення нашої роботи визначається можливістю використання розроблених нами тестів під час тематичного контролю знань студентів спеціальності "Прикладна лінгвістика" з предмету "Лінгвокраїнознавство". Використання наших тестів може полегшити процес контролю знань та значно зекономити час, потрібний на проведення цього контролю.

Чалова С.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ПРЕДМЕТУ

"ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО" (*HOLIDAYS, SYMBOLS, AND TRADITIONS*)

Знайомство з культурою країни, мова якої вивчається, є важливою частиною вивчення будь-якої іноземної мови, й такий предмет як лінгвокраїнознавство займається саме навчанням культурі країн через призму мови.

Критеріями відбору аутентичних матеріалів для навчання лінгвокраїнознавства є культурна та країнознавча цінність, типовість,

загальновідомість й орієнтованість на сучасну дійсність, тематичність, функціональність тощо.

В Україні недостатньо аутентичних матеріалів та підручників з цього предмету. Також слід відзначити малу кількість якісних тестових завдань з лінгвокраїнознавства, а також їхню недостатню систематизованість. Це й визначає актуальність нашого дослідження.

Об'єктом дослідження слугували традиції та символи англomовних країн (зокрема, Великобританії та Сполучених Штатів Америки). *Предметом* є дослідження та відтворення тестових матеріалів з теми "*Holidays, Symbols, and Traditions*". *Метою* дослідження є складення тестових завдань з теми "*Holidays, Symbols, and Traditions*".

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- ознайомитися з теорією складання тестових вправ;
- опрацювати матеріал з теми "*Holidays, Symbols, and Traditions in Great Britain and the USA*";
- дібрати матеріали для тестових завдань;
- скласти тестові завдання, поділити їх на блоки за тематикою й групи за типом.

Матеріалом дослідження слугували підручники, конспекти, методичні посібники й довідкові матеріали з лінгвокраїнознавства, а також сайти Internet, які містили корисну інформацію на цю тему.

Тестовий контроль слугує для перевірки рівня знань, засвоєних студентами. Тестові завдання можуть використовуватися для домашнього завдання, для поточного та підсумкового контролю знань.

Наведені тестові завдання призначені для студентів спеціальності "Прикладна лінгвістика", що вивчають предмет "Лінгвокраїнознавство", а також усіх, хто вивчає цей предмет або цікавиться ним.

Через обмеження за кількістю виділеного для тестування часу, а також обмежень за часом, за який студенти можуть сконцентруватися на завданнях, ми включили до тесту два блоки по 33 завдання кожне.

Темою тесту є *Holidays, Symbols, and Traditions*. Ми розбили її на два блоки: "Свята, традиції й символи Великобританії" та "Свята, традиції й символи її Америки".

У кожному з блоків містилися завдання таких типів:

- завдання на встановлення відповідності;
- завдання множинного вибору;
- завдання вільного викладення;
- завдання альтернативних відповідей;

- завдання на заповнення пропусків (завдання-доповнення) ;
- кросворд.

Отримані тестові вправи можна використовувати на уроках, на екзаменах і на лінгвокраїнознавчих олімпіадах, для студентів та учнів старших класів середньої школи.

Кієнко Ю.Е.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
"Харківський авіаційний інститут"*

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА В КРАЇНАХ ЄВРОПИ, АЗІЇ ТА АМЕРИКИ (СИСТЕМНИЙ ОГЛЯД)

У сучасній науці спостерігається тенденція до інтеграції наукових галузей, виникнення нових дисциплін на межі кількох наук. Суспільство дедалі більше потребує спеціалістів інтегрального типу, здатних реалізовувати завдання, які впливають із практичних потреб людини. Саме прикладна лінгвістика розв'язує соціальні проблеми, які пов'язані з мовою.

Прикладна лінгвістика є міждисциплінарною наукою. До основних проблем, які вона вирішує, відносяться проблеми машинного перекладу, викладання іноземних мов, проблеми білінгвізму, поліпшення професійної підготовки перекладачів, визначення рівня грамотності населення, проблеми мовних вад і т. ін.

Прикладна лінгвістика є предметом наукового дослідження та великого зацікавлення як в Америці, так і в багатьох країнах Азії та Європи. Також її вивчення та викладання як наукової дисципліни дуже стрімко поширюється в Україні та привертає увагу багатьох студентів та дослідників.

Отримання детальної інформації щодо стану та розвитку прикладної лінгвістики в країнах Азії, Європи та Америки для подальшого можливого навчання вітчизняних студентів-лінгвістів за кордоном та вдосконалення національної системи освіти обумовлює *актуальність* обраної теми.

Для того щоб найповніше розкрити обрану тему, ми поставили перед собою *мету*, яка полягає в тому, щоб висвітлити сучасний стан, організацію, специфіку та процес викладання прикладної лінгвістики в Америці, країнах Європи та Азії.

Під час нашого дослідження ми використовували Інтернет-сайти з навчальними дисциплінами вищих навчальних закладів Азії, Європи та

Америци, в яких викладається прикладна лінгвістика, які слугували *матеріалом* нашого дослідження.

Отже, нам вдалося знайти 28 вищих навчальних закладів, 3 з яких знаходяться в Азії (*Національний університет Сингапуру, Китайський університет Гонконгу та Педагогічний університетський коледж Де Ла Саль*), 12 – в Європі (*Лондонський університет (Великобританія), Сегедський університет (Угорщина), Університет Шефїлд (Великобританія), Астонський університет (Великобританія), Університет Единбурга (Шотландія), Університет Рїдїнг (Великобританія), Університет Бірмінгема (Великобританія), Бірбек-коледж Лондонського університету (Великобританія), Університет Йорк (Англія), Університет Помпей Фарба (Іспанія), Цюрихський університет прикладних наук (Нїмеччина), Варшавський університет (Польща)*), а решта 13 – в Америці (*Бостонський університет, Університет Пен Стейт, Коледж гуманїтарних наук Аризонського державного університету, Портландський університет, Університет Олд Домїніон (штат Вірджинія), Університет штату Юта, Масачусетський університет, Університет штату Айова, Університет штату Індіана, Калїфорнійський університет, Біола університет (штат Калїфорнія), Викладацький коледж Колумбїйського університету та Університет штату Джорджія*)).

Переважно в усіх університетах прикладна лінгвістика вивчається на Факультеті англїйської мови або Факультеті прикладної лінгвістики. Університети випускають студентів з такими квалїфікаційними ступенями, як Бакалавр гуманїтарних наук, Магістр гуманїтарних наук та Доктор філософїї, причому деякі університети готують спеціалїстів одночасно за кількома навчальними ступенями. Це відбувається в університетах країн Європи та Америци, в той час як навчальні заклади Азїї пропонують підготовку або Маїстра гуманїтарних наук, або Доктора філософїї. Найбільша кількість університетів випускає тільки Маїстра гуманїтарних наук.

Навчальний процес може відбуватися в денній та заочній формах та тривати від 1 до 7 років, залежно від форми навчання. Розподїл дисциплїн на обов'язкові курси та курси на вибір був наявний не в усіх університетах, що є подїбним для Америци, країн Азїї та Європи.

Нарешті, на підставі нашого дослідження, можна видїлити дисциплїни, викладання яких є загальним та переважним майже для всіх університетів Америци, Європи та Азїї на спеціальності “Прикладна лінгвістика”: *Аналіз дискурсу, Оволодіння другою мовою, Лінгвістика, Психолінгвістика, Соціолінгвістика та Методи дослідження мови*.

Крім цих дисциплін, спільними для вищих навчальних закладів Європи та Америки є викладання *Граматики*, *Фонетики* та *Прагматики*.

Найпоширеніше вивчення *Прикладної лінгвістики* як наукової дисципліни спостерігається в Америці.

Отже, як навчальна дисципліна прикладна лінгвістика є достатньо розвиненою та процес її вивчення й викладання є дуже розповсюдженим в університетах Америки, Європи та Азії, особливо в Америці та Європі. Система та організація викладання прикладної лінгвістики в цих країнах знаходиться на високому рівні, що пов'язано з зацікавленістю до її вивчення як багатьох дослідників, так і студентів.

На нашу думку, проведене нами дослідження буде дуже корисним для розвитку, розробки та вдосконалення принципу та стандартів підготовки студентів за спеціальністю "Прикладна лінгвістика" у вітчизняних ВНЗ.

Чалова С.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ "ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА"

Дистанційне навчання (ДН) є відносно новим явищем у педагогіці, але, незважаючи на свою новизну, воно вже показало себе як дуже ефективна й популярна форма навчання – а отже, слід розвивати й підтримувати дослідження у цьому напрямі.

Основною ціллю ДН є надання школярам, студентам, цивільним та воєнним спеціалістам, безробітним – одним словом, широким колам населення у будь-якому регіоні тієї чи іншої країни або поза її межами – рівних можливостей для отримання освіти, а також підвищення якісного рівня освіти за рахунок більш активного використання наукового й освітнього потенціалу навчальних закладів.

Дистанційне навчання опирається здебільшого на новітні комп'ютерні технології, в тому числі на мережу Internet, електронні підручники, й звичайно, на тестові завдання як форму контролю.

В Україні цей напрям освіти ще є недостатньо розвинутим, а отже – бракує ресурсів та матеріалів з багатьох предметів, у тому числі з теорії і практики перекладу, тобто перекладознавства. Це й визначає актуальність нашого дослідження.

Об'єктом дослідження слугували навчально-методичні матеріали, що відповідають програмі курсу "Вступ до перекладознавства", а предметом дослідження – курс "Вступ до перекладознавства" як матеріал для розробки тестових завдань.

Метою дослідження є вивчення можливостей тестування і створення тестових завдань з курсу "Вступ до перекладознавства" для поточного та підсумкового контролю знань з даної дисципліни.

Тестовий контроль слугує для перевірки рівня знань, засвоєних студентами. Тестові завдання можуть використовуватися для домашнього завдання, для поточного та підсумкового контролю знань.

Основною метою курсу "Вступ до перекладознавства", завдання з якого були складені, є формування у студентів бази теоретичних та практичних знань для ефективної перекладацької діяльності.

Розроблений блок тестових завдань містить десять тематичних блоків, у кожному з яких – по 10 питань за матеріалом тем курсу "Вступ до перекладознавства" (загальна кількість завдань – 100). До кожного з блоків були залучені завдання трьох типів:

- завдання множинного вибору;
- завдання альтернативних відповідей;
- завдання на заповнення пропусків (завдання-доповнення).

Тестові завдання існують як у паперовому вигляді (й можуть, таким чином, застосовуватися в аудиторії або навіть на екзамені), так і на електронному носії (що відповідає меті даної роботи: розробити завдання, які можна було б використовувати у дистанційному навчанні).

Електронна версія тестових завдань була розроблена у веб-системі Moodle. Обрана середа розробки забезпечує швидкість та зручність створення тестів, інтуїтивну зрозумілість інтерфейсу для користувачів, широкі можливості для налаштування й швидку перевірку знань.

Завдяки тому, що тестові завдання існують як у друкованому виді, так і на електронному носії, а також завдяки зручності на інтуїтивній зрозумілості середі розробки електронного варіанту тестових завдань, існує багато можливостей для застосування отриманих вправ у поточному та підсумковому контролі в умовах дистанційної, заочної і очної форми навчання у вигляді самостійних, контрольних або екзаменаційних робіт.

Берьозкіна І.О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ПОСІБНИКА З КУРСУ "ДІЛОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА"

На сучасному етапі розвитку нашого світу все активнішим стає використання інформаційних технологій та комп'ютерних телекомунікацій. Розвиток інформаційних технологій надав нову, унікальну можливість проведення занять – впровадження дистанційної форми навчання. В дистанційній формі навчання застосовуються електронні посібники.

Електронний посібник (ЕП) – це програмно-методичний навчальний комплекс, який відповідає типовій навчальній програмі.

Метою нашого дослідження є розробка тестів з курсу "Ділова англійська мова" та їх перетворення у електронний аналог.

Матеріалом для нашого дослідження слугували підручники з ділової англійської мови, збірники вправ та завдань з цієї дисципліни.

У нашому дослідженні ми займалися саме створенням електронних тестів. Тестом називають спеціально розроблений комплекс завдань для перевірки певних характеристик, наприклад, рівня засвоєння студентом тієї чи іншої теми, готовності до навчання тощо.

Під час складання тестів ми використовували програму *Indigo* версії v2.0 beta 6. Це програма для створення тестів та проведення тестування, контролю знань, опитувань, проведення вікторин та олімпіад.

Під час складання тестів були використані наступні види завдань:

1. Завдання закритого типу:
 - a. завдання з вибором відповіді;
 - b. завдання на встановлення відповідності;
 - c. завдання на заповнення пропусків з вибором відповідей.
2. Завдання відкритого типу: завдання на заповнення пропусків.
3. Змішані завдання.

Ми розробили 3 завдання вибором відповіді, які містять 32 тестових завдання. Завдань на встановлення відповідності також 3, але вони складаються з 39 тестів. Найбільшу кількість становлять завдання на заповнення пропусків з вибором відповідей – 9 завдань, які складаються з 92 тестів. Завдань на пропуски – усього 3, вони містять 31 тест. Також ми розробили 5 змішаних

завдань. В цілому вони містять 64 тестових завдання (завдання з вибором відповіді – 13; завдання на встановлення відповідності – 32; завдання на заповнення пропусків з вибором відповідей – 26; завдання на заповнення пропусків – 3).

Таким чином, ми розробили 23 завдання, які містять в собі 268 тестів: завдання з вибором відповіді (45); завдання на встановлення відповідності (71); завдання на заповнення пропусків з вибором відповідей (118); завдання на заповнення пропусків (34).

Наш тест розроблений для рубіжного етапу тестування студентів з LSP (англійської мови спеціального вжитку (економіка і фінанси)).

Практичне значення нашої роботи визначається можливістю використання нашого електронного тестового посібника під час контролю знань студентів з LSP. Він може значно покращити цей процес та зекономити час проведення цього контролю.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Гаєвська Я.К.

*Національний технічний університет "Харківський політехнічний
інститут"*

Науковий керівник – доцент Каніщева О.В.

ЗАДАЧА АВТОМАТИЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ СИНТАКСИЧНОЇ ОМОНІМІЇ

Синтаксична омонімія – це двозначність, що виникає через неточність синтаксичних зв'язків між словами в реченні. Зрозуміло, двозначності небажані оскільки думку можна зрозуміти невірно.

Синтаксична омонімія як мовне явище зацікавила лінгвістів ще в ХІХ столітті. Так, на початку століття професор І.І. Давидов вказує на здатність речення мати два значення залежно від того, яке місце займає певне слово в структурі висловлювання.

З розвитком науки і техніки зріс інтерес до омонімії взагалі і до синтаксичної зокрема: оскільки для автоматичної обробки тексту будь-яка багатозначність протипоказана, тому лексична, граматична і синтаксична неоднозначність знову стали об'єктами вивчення.

Синтаксична омонімія – зовсім не просто вузька проблема багатозначності тексту, а важлива загальномовна проблема, безпосередньо пов'язана з цілим спектром мовотворчих дисциплін, і в першу чергу – стилістикою тексту і риторикою з їх аспектами мовної комунікації і культури мовлення.

Автоматичне виділення зв'язаних за змістом слів речення може застосовуватися в завданнях побудови антологій, словників сполучуваності та

ін. У зв'язній мові граматичним вираженням структурно-змістових відносин є синтаксичний зв'язок. Трудність виділення синтаксичних зв'язків в реченні пов'язана з характерним для української мови вільним порядком слів і явищем омонімії на морфологічному і більш високих рівнях. Тому цю задачу зазвичай вирішують на основі статистичних методів.

У зв'язку з швидким ростом кількості інформації в різних сферах людської діяльності виникає гостра необхідність автоматичного вирішення різноманітних задач, пов'язаних з обробкою текстів на природній мові.

Системи автоматичної обробки текстів на природній мові, що використовують методи поверхневого аналізу (наприклад, ті, що ґрунтуються на пошуку ключових слів) для вирішення задач, пов'язаних з обробкою текстів, у більшості випадків не дозволяють досягти результату, якість якого достатня для практичного застосування. Причина криється в необхідності обліку не лише слів, що становлять текст на природній мові, але і взаємозв'язків між ними, не показаних в тексті в явному вигляді. Для виявлення таких взаємозв'язків потрібно глибокий і повний аналіз різних мовних явищ представлених в тексті, і в першу чергу – виділення синтаксичних зв'язків між словами тексту (синтаксичний аналіз). На сьогоднішній день проблема автоматичного визначення синтаксичної омонімії залишається невирішеною в чому і полягає її актуальність.

Петрасова С.В.

Национальный технический университет "Харьковский политехнический институт"

Научный руководитель – доцент Хайрова Н.Ф.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА РАССТОЯНИЙ ДЛЯ ВЫЯВЛЕНИЯ
СЕМАНТИЧЕСКИХ ЭКВИВАЛЕНТОВ В СИСТЕМАХ
ИНФОРМАЦИОННОГО ПОИСКА

В настоящее время существует множество методик информационного поиска. Все они могут быть поделены на три большие группы: статистические методы поиска, методы поиска по семантическим сетям и комбинированные методы поиска.

Семантический поиск – это метод поиска, в котором релевантность документа запросу определяется с использованием семантических, а не статистических методов, использованных, например, при организации поиска по ключевым словам.

На сегодняшний день наиболее перспективной является группа методов, которая объединяет качественные статистические модели поиска и учитывает семантические конструкции. К этому направлению организации работы поисковых систем можно отнести метод расстояний, который положен в основу данного исследования. В нашем случае в качестве лингвистического ресурса используется толковый словарь, позволяющий дать количественную оценку семантической близости терминов словаря.

Суть метода расстояний заключается в том, что два слова считаются семантическими эквивалентами, если имеют общие слова в своих дефинициях.

Семантические эквиваленты – лексические единицы (слова и словосочетания), сопоставленные одному и тому же понятию. Семантическими эквивалентами считаются синонимы и семантически близкие слова. Под семантически близкими словами подразумеваются слова с близким значением, встречающиеся в одном контексте.

Для реализации метода расстояний был использован следующий алгоритм:

- предлингвистическая обработка словарных статей;
- создание лингвистической базы данных, состоящей из терминов и их определений;
- ввод запроса пользователя - попарное сравнение термина запроса с каждым термином словаря;
- определение степени семантической близости между двумя терминами, которая представлена в виде суммы количества компонент в определении первого термина, отсутствующих в определении второго, и количества компонент в определении второго термина, отсутствующих в определении первого;
- нормализация величины семантической близости путем отношения полученной суммы необщих компонентов к сумме всех компонентов первого и второго термина.

В результате работы алгоритма пользователь получает набор терминов, имеющих общие компоненты с термином запроса. Данные термины с определенной долей вероятности являются семантическими эквивалентами.

Разработанный алгоритм реализован в виде программного продукта на языке программирования C++ с использованием СУБД Microsoft Access. Тестирование прототипа осуществлено на базе англоязычных толковых словарей.

Проведенный эксперимент показал, что в большинстве случаев для семантических эквивалентов степень семантической близости определена в

диапазоне 25-50%.

Предлагаемое данным методом решение задачи автоматического выявления семантических эквивалентов может использоваться в поисковых системах для расширения запроса, для автоматизированного построения онтологии по тексту, для расширения существующих и создания новых тезаурусов.

Попова В.В.

Национальный технический университет "Харьковский политехнический институт"

Научный руководитель – доцент Канищева О.В.

ТЕОРИЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ЭКСПЕРТИЗ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ПРИКЛАДНОЙ ЛИНГВИСТИКИ

Лингвистическая экспертиза – это выражение мнения профессионального лингвиста о тех или иных языковых феноменах. Это мнение используется за пределами лингвистики – в литературоведении, истории и т.д.

По формальному параметру лингвистические экспертизы разделяются на официальные и инициативные. *Официальные экспертизы* выполняются по постановлению суда или органов дознания и имеют статус доказательств. Инициативные экспертизы выполняются по инициативе любых заинтересованных физических и юридических лиц (в том числе ответчиков и истцов, адвокатов, частных фирм, государственных организаций и т.д.). *Инициативные экспертизы* могут признаваться как правомерное доказательство только по решению суда или органов дознания.

По количеству экспертов различаются комиссионные и неkomиссионные экспертизы. *Комиссионные экспертизы* выполняются несколькими экспертами, а *неkomиссионные* – только одним.

По объекту лингвистических экспертиз выделяются экспертизы звучащей речи, экспертизы письменного текста и вербально-визуальные экспертизы. В *экспертизах звучащей речи* исследуются акустические характеристики речевых высказываний, в частности, для определения автора речевого сообщения. В *экспертизах звучащей речи* используется специальный инструментарий акустики, фонетики и фонологии. В *экспертизах письменного текста* может использоваться и морфологический анализ (например, при исследовании сходства и различий товарных знаков), и синтаксический анализ (например, при установлении синтаксической сложности текстов при установлении авторства),

и семантический анализ (например, семантическое исследование инвектив в экспертизах по делам о защите чести и достоинства). *Вербально-визуальные экспертизы* в качестве объекта для исследования имеют сложно организованный феномен - сочетание вербальной и невербальной информации, то есть комбинация текста и изображения. Это оказывается необходимым, например, при оценке степени близости товарных знаков.

Еще один тип экспертиз – автороведческие экспертизы, задачей которых является установление авторства текста.

Лингво-статистический анализ неполнозначной лексики – гипотеза об авторстве, формулируемая на экстралингвистических основаниях. Данный метод предполагает наличие двух корпусов текстов - эталонных текстов, представляющих авторский стиль предполагаемого автора, и анализируемых (спорных) текстов. Далее анализ проходит в виде эксперимента, в ходе которого осуществляется составление словарей эталонного корпуса и корпуса спорных текстов с указанием абсолютной и относительной частоты употреблений в соответствующем корпусе; удаление полнозначных лексем из полученных словарей; сопоставление словарей, включающих только неполнозначную лексику, для выявления лексем с близкой частотой; формирование кластеров "авторских" лексем, включающих только те неполнозначные слова, которые являются близкими по относительной частоте для данной пары сравниваемых корпусов.

Хижняк К.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – асистент Федоренко М.І.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Нейронна мережа – це розподілювальний паралельний процесор, який складається із елементарних одиниць обробки інформації, які здатні накопичувати експериментальні знання та надавати їх для подальшої обробки. Нейронна мережа схожа на людський мозок виходячи з двох точок зору.

1. Знання надходять до нейронної мережі з навколишнього середовища та використовуються надалі в процесі навчання.

2. Для накопичення знань застосовуються зв'язки між нейронами, що називаються синаптичними вагами.

Найперші нейронні мережі були створені в п'ятдесятих – шести десятих

роках минулого століття. Перша успішна модель нейронної мережі називалась *Перцептрон* – це математична та комп'ютерна модель сприйняття інформації мозком, запропонована Френком Розенблатом у 1957 році і реалізована у вигляді електронної машини "Марк-1". У 1960 році перцептрон став однією з перших моделей нейромереж, а "Марк-1" – першим у світі нейрокомп'ютером. Основні проекти втілювали такі експериментатори як: Мінський, Розенблатт, Уїдрю. Вже на ранніх стадіях мережі застосовують в таких галузях як: аналіз електрокардіограм, прогнозування погодних умов, штучний зір. Звичайно, що найперші мережі були одношаровими, але вже більш складні завдання потребували ускладнених нейронних структур, тому в подальших розробках мережі значно ускладнюються.

Перші кроки, успіхи, якими вони супроводжувалися, нові завдання для нейронних мереж дозволили вченим зробити хибні висновки щодо штучного інтелекту. Його створення почали розглядати як питання часу, проте подальші невдачі швидко розвіяли цей міф. Мінський у своїх роботах, зокрема в книзі "Персептрони" повністю відкинув всі перспективні варіанти подальшого розвитку нейронних мереж. Переконливі доводи авторитетного вченого справили сильне враження на науковців, тому після таких публікацій ентузіазм значно знизився, а дослідження припинили.

Фінансування майже повністю припинили, віддаючи перевагу більш перспективним та багатообіцяючим галузям, і дослідження перейшли в стадію застою на два десятиліття. В 80-х роках розпочався новий етап бурхливого розвитку науки і нейронні мережі знову вийшли на перший план досліджень. В 1987р. було проведено чотири масштабних наради щодо нейронних мереж та опубліковано більш ніж 500 наукових повідомлень. Цей період можна сміливо назвати другим народженням нейронних мереж.

Сьогодні нейронні мережі застосовують в медицині, в економіці, в системах захисту телекомунікаційних мереж, в банківій справі, для проведення наукових досліджень.

На сучасному етапі в процесі нових розробок створений ряд пакетів програмного забезпечення, на базі якого можна створювати нейронні мережі. Користувачі та розробники мереж в Україні починають активно вивчати та розробляти мережі для їх подальшого застосування в різноманітних галузях своєї діяльності.

Хижняк К.М.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
"Харківський авіаційний інститут"*

Науковий керівник – асистент Федоренко М.І.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ТА ЇХ ОСНОВНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Основна конкурентна властивість нейронних мереж – це їх здатність до навчання. Здатність до навчання являється фундаментальною характеристикою нейронних мереж. Така адаптивна властивість робить їх здатними виконувати чисельні завдання з різною функціональною направленістю та неоднозначним набором оброблюваного матеріалу. Навчання – це процес, під час якого вільні параметри нейронної мережі налаштовуються за допомогою моделювання середовища, в яке вбудована ця мережа. Тип навчання визначається способом налаштування цих параметрів. На початкових етапах мережа створюється таким чином, щоб пристосувати її до обробки ідеальних варіантів вхідного матеріалу. Процеси, які протікають в мережі на даному етапі можна охарактеризувати як пристосування нейронів до обробки вхідного матеріалу та накопичення результатів.

Після первинного навчання мережа вміє розпізнавати ідеальні зразки, проте для того, щоб мережу можна було застосовувати на практиці необхідно навчити її також обробляти і неідеальні зразки таким чином, щоб вони розпізнавалися навіть за наявності неточностей або шуму.

Навчання на зашумлених зразках дає можливість отримати кращий результат, ніж навчання на стандартних зразках, так як під час практичного застосування таких мереж виникає необхідність аналізувати скривлені, зашумлені, неоднорідні, пошкоджені та ін. Процеси, які протікають на даному етапі мають приблизно такий же характер як і на першому етапі під час навчання на ідеальних зразках. Єдине виключення – нейрони порівнюють інформацію, що надходить з інформацією, яку було отримано під час навчання на ідеальних зразках та запам'ятовують різницю між результатами.

При повторному навчанні різниця між ідеальними та отриманими результатами характеризується так званим коефіцієнтом помилки. Нейронні мережі можна навчати доволі швидко і вже через декілька циклів навчання буде видно результат – коефіцієнт помилки знизиться. Сценарій навчального процесу виглядає так:

1. В нейронну мережу надходять стимули із зовнішнього середовища.

2. Це приводить до зміни вільних параметрів нейронної мережі.

3. Після зміни внутрішньої структури нейронна мережа вже по-іншому відповідає на стимул.

Чіткий набір команд для навчання нейронної мережі називається *алгоритмом навчання*. Найперший алгоритм був запропонований ще в 1949 році. Це була так звана модель Хебба, яка послужила наочним зразком для демонстрації здатностей нейронних мереж до навчання. Результати навчання доволі показові, мережу можна навчити на зразках з незначними відхиленнями за досить короткий час і при цьому вона буде працювати ефективно.

Навчання можна проводити як окремо для самої системи в середовищі, так і з програмою-вчителем, яка дає можливість характеризувати якість навчання за допомогою коефіцієнта помилки. Одним із найбільш використовуваних методів поширення точності розпізнавання являється одночасне використання кількох різних модулів розпізнавання та подальше об'єднання отриманих результатів. Навчання з учителем використовують частіше на початкових етапах роботи для того, щоб система сформувала свій власний набір зразків та надалі продовжила навчання сама. Навчання відбувається з урахуванням помилки та різниці між бажаним і отриманим результатами.

Для того щоб нейрони функціонували правильно для отримання вірних результатів необхідно проводити навчання нейронної мережі. Після повного навчання мережу можна використовувати на практиці.

Хижняк К.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – асистент Федоренко М.І.

ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОМЕРЕЖЕВОГО МЕТОДУ ДЛЯ ЗАХИСТУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ ВІД ШАХРАЙСТВА

В інформаційному потоці, який постійно зростає в сучасному суспільстві багато функцій виконуються за допомогою автоматизованих систем управління та інформаційно-комунікаційних систем. Завдяки розвитку технологій більшість соціальних, державних, приватних виробничих систем та систем управління уже перейшли на комп'ютерне управління. Загальна комп'ютеризація основних сфер діяльності призвела до появи широкого спектру внутрішніх та зовнішніх загроз, нетрадиційних каналів витоку інформації та несанкціонованого доступу до неї. Інформаційні можливості

виходять на перше місце серед економічних ресурсів країни, тому зростає кількість витоків інформації та її несанкціонованого використання. Сюди відноситься не тільки піратське програмне забезпечення, відео та аудіоматеріали але й також проникнення у бази даних та інформаційні бази ключових державних органів та підприємств. Серед них: органи державної влади (Верховна Рада, Кабінет Міністрів), транспортні комплекси, управління транспортом та зв'язком (Головне управління транспорту та зв'язку України), фінансово-кредитні системи (Національний банк України), комунальні господарства великих населених пунктів. Основним середовищем для здійснення несанкціонованих дій є мережа Інтернет.

Шахрайство призводить до значних фінансових втрат для підприємств та організацій. Оператори в усьому світі саме через шахрайство втрачають до 100 мільярдів доларів і кожного року ця сума збільшується. Доволі наочні приклади телекомунікаційного шахрайства: злам сайту Верховної Ради після закриття популярного в Україні файлообмінника; злам пароля до електронного грошового рахунку; злам сторінок користувачів соціальних мереж.

Одним із засобів виявлення протиправних дій та захисту від них в телекомунікаційних мережах є застосування нейронних мереж для розпізнавання символів. Принцип їх роботи заключається в наступному: нейронна мережа розпізнає сигнал, який надходить від шахрайської системи, аналізує його та порівнює отримані дані з даними стандартного сигналу. Після порівняння мережа виводить результат, в якому вказує на протиправний сигнал.

Шевченко А.В.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
"Харківський авіаційний інститут"*

Науковий керівник – доц. Дорошенко Н.С.

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Відомо, що міжкультурне спілкування у галузі освіти набуває все більшого значення. Перш за все це пов'язано з інтеграцією України у Болонський процес. Це спонукає науковців до глибокого вивчення систем навчання тих країн, з якими ми контактуємо, а практичні потреби міжкультурної комунікації вимагають дослідження взаємозв'язків між мовою та культурою.

У наш час майже в усіх мовах спостерігається тенденція до швидкого розвитку термінологічних систем різноманітних галузей діяльності. Завданням лінгвістики і лексикографії є спостереження за таким розвитком, створення

нових і поповнення вже існуючих галузевих словників.

Термінолексика сфери освіти майже не досліджувалася у вітчизняному термінознавстві. Одним із перспективних завдань вітчизняної лексикографії є укладання англо-українського і та українсько-англійського словників термінології освітньої галузі, які б містили пояснення нових для нашої мови та культури реалій. Такого словника не існує, і саме тому роботи з дослідження академічного спілкування у галузі освіти залишаються дуже актуальними.

Практична цінність нашої роботи полягає у застосуванні її результатів науковцями, які працюють у академічному середовищі та взаємодіють з іноземними студентами та науковцями.

Англомовна педагогічна лексика – це сукупність лексичних засобів, які обслуговують тематично лімітовану комунікацію, а саме англомовне спілкування, що відбувається у сфері освіти і/або присвячене освітянським проблемам. **Педагогічний термін** – це мовний знак у функції носія фахової інформації, який позначає поняття сфери освіти і має фіксовану дефініцію.

Мова в своїй лексиці відображає культуру, яку вона обслуговує. Деякі значення, що наявні в одній культурі, можуть бути відсутніми в іншій. Відсутність таких значень називають лакунами. Сучасна теорія лакунарності представлена в основному дослідженням міжмовних лакун. У нашій роботі ми проаналізували 700 лексичних одиниць стосовно кількох аспектів, а саме: виділили наявну безіквівалентну лексику, дослідили наявність перекладних еквівалентів термінологічних одиниць галузі освіти в англо-українських та англійсько-російських перекладних словниках, визначили притаманні для такої лексики способи перекладу.

Отже, що стосується наявності лакунарної та без еквівалентної лексики у галузі освіти, маємо наступну картину: лакунарна лексика – 33%, мовні реалії, що співпадають – 67%.

Щодо наявності такої лексики у вітчизняних словниках, то можна сказати, що досить велика кількість термінів не зафіксована у існуючих перекладних словниках. Отже, відповідно до того, чи можна знайти певне слово в словниках, усі лексичні одиниці можна умовно поділити на такі, переклад яких є доступним у англо-українських і англійсько-російських словниках, та такі, переклад яких не можна знайти у вищезазначених словниках. Отже, на основі аналізу відібраних лексичних одиниць, маємо наступні результати: такі, переклад яких зафіксований у словниках – 72%, такі, переклад яких не надається у англійсько-російських і англо-українських словниках – 28%.

Стосовно методів перекладу лексичних одиниць сфери освіти маємо наступні результати: переклад із використанням існуючого еквіваленту – 58%,

калькування – 19%, дискриптивний переклад – 23%.

Результати проведеного аналізу термінологіки сфери освіти засвідчили, що наразі в українській мові спостерігається тенденція до розвитку відповідної терміносистеми, проте, на відміну від інших, освітня галузь є малодослідженою та невивченою вітчизняними науковцями у достатньому обсязі.

Глуховець І.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ З НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ

Створення комп'ютерних технологій у навчанні є сусідами з виданням навчальних посібників нової генерації, що відповідають потребам особистості учня. Навчальні видання нової генерації покликані забезпечити єдність навчального процесу і сучасних, інноваційних наукових досліджень, тобто доцільність використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі і, зокрема, різного роду так званих "електронних підручників".

Метою дослідження є підготувати англо-український, українсько-англійський, російсько-англійський та англійсько-російський електронні ресурси з наукового мовлення для полегшення комунікації.

Матеріалом для нашої роботи слугували лексичні відповідники, які було знайдено у посібниках, розмовниках і підручниках з академічного мовлення.

Електронна форма представлення інформації, дозволяє збереження, обробку, розповсюдження та представлення користувачеві інформації за допомогою засобів обчислювальної техніки. Усі застосування визначення "електронні" можна узагальнити за такими ознаками, як подання інформації в цифровому вигляді (текст, звук, зображення статичне або те, що рухається у цифрових форматах), необхідність програмних та апаратних засобів для її сприйняття людиною (тобто, комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення), необхідність телекомунікаційних засобів для отримання або розповсюдження інформації. До електронних продуктів належать: програмні продукти, бази даних, електронні інформаційні видання (е-видання), мультимедійні продукти.

Створення електронних ресурсів з кожним роком набуває все більших розмахів.

Здійснення перекладу текстів, речень, що містять наукову термінологію

за допомогою даної програми має наступні переваги:

- скорочення часу здійснення перекладу;
- можливість доповнення та оновлення електронного ресурсу,
- виявлення та усунення помилок підчас перекладу;
- підвищення якості перекладу.

У програмі Microsoft Excel мовою Microsoft Visual Basic, нами було створено електронний ресурс для студентів, перекладачів та учасників конференцій. Електронний ресурс здійснює переклад речень на три мови (англійську, російську, українську). Речення були взяті з посібників, розмовників та підручників з наукового та академічного мовлення в кількості 1000 речень. Переклад речень програма виконує самостійно трьома мовами.

Юдіна Є.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК: ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ

Сучасна система освіти все активніше використовує інформаційні технології і комп'ютерні телекомунікації. Особливо швидко розвивається система дистанційної освіти. Цьому сприяє ряд чинників, перш за все – оснащення освітніх установ потужною комп'ютерною технікою і розвиток спільноти мереж Інтернет.

Актуальність роботи зумовлена зростанням використання комп'ютерів, а, отже, дистанційних програм, що потребують розробки та постійного оновлення. Об'єктом дослідження виступають електронні підручники, що містять завдання для самоконтролю, для перевірки залишкових знань учня/студента, а предметом – методи та способи розробки електронного підручника, що сприяють покращенню та полегшенню навчання учнів/студентів.

Електронний підручник у наш час виступає дуже важливою та невід'ємною частиною у процесі навчання. Маючи велику кількість переваг, електронний підручник: має зручний та мобільний вигляд, містить у собі багато інформації, застосовує розвинуті системи гіперпосилань, що скорочує час на пошук потрібної інформації, містить різноманітні типи словників та багато завдань для перевірки знань. Завдяки електронному підручнику у студентів з'являється змога повторити, доопрацювати, або вивчити матеріал у будь-який час і самостійно, а викладачам не потрібно гаяти час на додаткові заняття та

перевірку завдань.

Електронні підручники можуть створюватися не тільки вручну, але і за допомогою програм, таких як графічні редактори, математичні системи, текстові процесори тощо.

У першу чергу до традиційної побудови електронного підручника входить пред'явлення навчального матеріалу, практики, тестування. Необхідним складовим структури електронного підручника є добре структурована інформація; поряд з текстом повинна бути подана інформація у вигляді відео та аудіо записів, ілюстрації (карти, плани, схеми); текстова частина повинна супроводжуватися численними перехресними посиланнями, що дозволяють скоротити час пошуку необхідної інформації; кожен розділ повинен містити відео та аудіо матеріали.

Такий спосіб викладу матеріалу не тільки полегшує роботу викладача, але і сприяє більшій зацікавленості учнів/студентів до навчального матеріалу, полегшує пошук інформації, джерел інформації, надає змогу використовувати навчальний матеріал у будь-який зручний для учнів/студентів час і місце перебування.

Корж Д.П.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Дорошенко Н.С.

РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА З КУРСУ "ДІЛОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА"

У рамках загальносвітових тенденцій переходу від індустріального до інформаційного суспільства розвиток дистанційної форми навчання є одним з перспективних напрямків удосконалення системи освіти.

Дистанційне навчання сприяє вирішенню головних проблем освітньої політики демократичних держав – спрямованість навчання й виховання на індивідуальний розвиток особистості, задоволення й формування її інтелектуальних потреб та інтересів відповідно до інтересів суспільства.

Використання методів дистанційного навчання дає змогу надавати освітні послуги різного характеру у віддалених районах, навчати не відриваючи від основного виду діяльності, навчати осіб з фізичними вадами, мати доступ до освітніх ресурсів світу через використання сучасних засобів електронних комунікацій.

Одним з головних засобів навчання ДО (дистанційна освіта) є

електронний підручник – невід’ємна складова сучасного прогресу в процесі навчання. Хоча він ще не в змозі повністю замінити як вчителя так і аудиторні заняття, можливості цієї технології та її прогрес характеризуються в наукових колах не менш як дуже оптимістичні, багато дослідників процесу навчання вказують на революційність цього методу навчання (ДО за допомогою електронних підручників), а також наголошують, що з подальшим розвитком технологій електронний підручник замінить настільний підручник, дистанційна освіта замінить звичайну, а роль вчителя буде походити на роль саме керівника процесу навчання. Електронний підручник має максимально полегшити розуміння і запам'ятовування (причому активне, а не пасивне) найбільш істотних понять, тверджень і прикладів, залучаючи до процесу навчання інші, ніж звичайний підручник, можливості людського мозку.

Реформа сучасної освіти може відбутися лише за умови створення таких комп'ютерних пакетів (електронних підручників, посібників, тренажерів, тестерів та інших), наявність яких забезпечить одну і ту ж комп'ютерну середу в спеціалізованій аудиторії на практичних заняттях, в комп'ютерному класі навчального закладу або гуртожитку, обладнаному для самостійної роботи учнів, а також вдома на персональному комп'ютері. Саме тому цей новий напрямок у освітній галузі набуває все більшої популярності.

ТЕРМІНОЗНАВСТВО ЯК ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА

Герасимова Г.О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ АВТОПІЛОТА

На сучасному етапі розвитку науки гостро постала проблема потреби у дослідженні термінологічних систем різних наук, включно з авіаційною термінологією. Її становлення і розвиток ініціюють позамовні чинники, але самі процеси формування і розвитку термінології, як і їхній результат, регулюють закони мови. У термінології більшою мірою, ніж в інших шарах лексики, проявляється взаємодія лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників.

Авіаційна терміносистема – це досить чітко окреслена єдність, що складається з ряду сегментів, кожен з яких має свою організацію, різний ступінь поповнень і нових надходжень за законами мовної взаємодії, але в той же час належить до всієї лексичної системи мови та підпорядкована їй.

Метою дослідження стала класифікація термінів за предметно-семантичною організацією лексики, а також за структурними компонентами.

Матеріалом дослідження слугували 500 термінологічних одиниць галузі автопілота в англійській мові, вилучені з електронних видань американських газетних статей авіаційної тематики (*Cobham, Airline Industry Today, NAVIONICA, The AutoPILOT, Custom Autopilot Constants, The MicroPilot*).

Термін – це слово чи усталене словосполучення, яке виражає спеціальне поняття науки, техніки або іншої галузі людської діяльності, і має дефініцію,

яка розкриває ті ознаки цього поняття, що є релевантними саме для цієї галузі.

Увесь корпус відібраних термінів ми розподілили на 12 предметно-семантичних груп: авіоніка та навігація в роботі автопілота (*airborne radar, compass transmitter, GPS antenna*) – 10,8%; властивості, виміри та режими роботи автопілота (*alarm status, altitude hold, course error, external disturbance*) – 14,6%; датчики автопілота (*AHRS sensor, crash sensor, dynamic vertical sensor*) – 1,8%; деталі та допоміжні засоби автопілота (*battery, belt, bracket, cable, conductor, fork, gear, gearbox*) – 18,2%; індикація в автопілоті (*course deviation indicator (CDI), false-positive signal, flight deck*) – 10,8%; комп'ютерні системи автопілота (*air data computer, autopilot hardware, autopilot interface, data loader*) – 3,8%; організації у галузі авіації (*FAA (Federal Aviation Agency), FCC (Federal Communication Commission), FSS (Federal Supply Service)*) – 1,6%; прилади, механізми та системи автопілота (*vertical gyro, virtual machine, ring laser gyro*) – 15,8%; процеси в роботі автопілота (*disturbance, light calibration procedure, linearization, mechanical damping, transition, tumble*) – 9,8%; різновиди автопілотів (*acceleration autopilot, bank-to-turn autopilot, missile autopilot, pitch over autopilot*) – 2,8%; терміни, що стосуються руху ЛА (*arrival circle, desired track, flight plan, fly-over waypoint*) – 3,4%; фізичні стани, властивості та вимірювання в автопілоті (*performance degradation, risk acceptance, roll transient, true altitude, vertical speed*) – 33%.

За структурою терміни у галузі автопілота поділяються на прості, складні та терміни-словосполучення. Окрему групу становлять аббревіатури.

Прості або однокомпонентні терміни налічують 19,8% від загальної кількості одиниць: *battery, cable, diode, fluid, fork, leg, lever, panel, pilot, pitch, rotor, sensor, yaw*, а складні – 5,3% від всього масиву: *auto-iris, autopilot, autorun, deadstick, fail-safe, fluxgate, gearbox, glareshield, groundspeed, gyrocompass, gyro stabilizer, pinpoint, waveguide*.

У нашому випадку найбільшу групу становлять терміни-словосполучення, які в свою чергу бувають дво-, три-, та полікомпонентними (загалом 68,5%).

Найбільшу підгрупу становлять двокомпонентні терміни – 54,1% від загальної кількості. За частиномовним вираженням складників серед двокомпонентних структур можна виділити такі різновиди терміносполук: N.+N. (*command bar*), Adj.+N. (*aerodynamic variables*), Abbr.+N. (*ADF controller*).

До другої підгрупи належать трикомпонентні терміни (13,6%). Вони утворені за такими моделями: N.+N.+N. (*air data computer*), Adj.+N.+N. (*vertical speed command*), Adj.+Adj.+N. (*manual electric trim*), N.+Prep.+N. (*center of*

gravity), Num.+N.+N. (*two axis autopilot*).

Третю підгрупу становлять полікомпонентні терміноодиниці (0,8%). Вони мають такі моделі побудови: N.+N.+N.+N. (*auto data entry unit*), Adj.+Adj.+N.+N. (*based electronic navigation system*), Adj.+N.+N.+N. (*next generation radar system*).

У якості окремої групи (6,4%) ми виділили аббревіатури: *AEA*, *FSS*, *SARSAT*, *WAAS*.

Матеріали проведеного дослідження слугуватимуть для укладання електронних англо-українського, українсько-англійського, англійсько-російського та російсько-англійського словників у програмі *ABBYY Lingvo*. Вони стануть у нагоді фахівцям у галузі авіації та космонавтики, перекладачам науково-технічної літератури, спеціалістам з машинного перекладу, студентам, які вивчають теорію і практику науково-технічного перекладу.

Гончарова К.О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИНОНІМІЧНИХ ГРУП НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ДІЙ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Розвиток мови супроводжується її удосконаленням і поповненням її складу. Для позначення певного поняття, чи предмету в словниковому складі мови існує певне слово. Воно з'являється разом із позначуваним ним фактом чи явищем дійсності.

Носії мови використовують нову назву, яка може використовуватися на рівні з уже існуючою, а в певному контексті нести додаткову інформацію.

За схожістю цих додаткових значень була створена одна з найвідоміших класифікацій – синонімія. Синоніми з'явилися в процесі розвитку та удосконалення мови і мислення.

Метою нашого дослідження є порівняльне вивчення синонімії української та англійської мов, зокрема аналіз кількісних та якісних параметрів слів-синонімів на позначення основних дій людини.

Матеріалом дослідження були 10 груп синонімів в українській та англійській мові, зокрема 76 одиниць англійської мови та 92 української мови, відібрані із синонімічних словників, на позначення основних дій людини.

Методами дослідження були: метод структурного, кількісного та порівняльного аналізу.

Підчас проведення дослідження ми виявили, що явище синонімії властиве як для української так і для англійської мов. Найбільш притаманна синонімія для широко використовуваних слів. До цієї групи відносяться і дієслова на позначення основних дій людини.

Завдяки проведеному кількісному та структурного аналізу синонімічних рядів ми побачили, що більшість груп є досить чисельними. Число одиниць у групах коливається від 3-ти до 21 синоніма. Це говорить про широку варіативність одиниць синонімічних груп. Наприклад, у синонімічному ряду з домінантою *to go* налічується 4 одиниці, а в українській групі синонімів з домінантою *іти* 21 одиниця; група з домінантою *to believe* налічує 3 синоніми; в українській група з домінантою *вірити* складається з 6 синонімів.

Порівняльний аналіз кількісних характеристик синонімічних груп засвідчив, що за числом одиниць синонімічні ряди обох мов дещо відрізняються. Тобто, в досліджуваному матеріалі є групи, що в українській мові включають більше одиниць, наявні також і ряди з більшою кількістю англійських синонімів, а також ті, що співпадають за кількістю як в українській так і в англійській мовах. Тобто, вдалося визначити 2 ряди з однаковою кількістю синонімів (*to wait (for) – чекати*; *to touch – торкатися*), 3 групи-відповідники з більшою кількістю синонімів в англійських мовах (*to run – бігати*; *to see – дивитися*; *to exist – існувати*) та 5 з більшою кількістю синонімів в українських мовах (*to do – робити*; *to go – іти*; *to believe – вірити*; *to eat – їсти*; *to talk – розмовляти*).

За структурними параметрами відібрані одиниці англійської та української мов представлені переважно у вигляді одиничних слів, проте серед них наявні і словосполучення. При чому в англійських синонімічних групах словосполучень більше, ніж в українських синонімічних групах на позначення основних дій людини. Проаналізувавши матеріал в декількох аспектах ми виявили як аналогію так і розбіжності в будові та кількісних співвідношеннях досліджуваних одиниць. Результати показали, що аналогічних елементів при порівнянні синонімічних рядів української та англійської мов виявилось менше.

Демешко А.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – асистент Суддя А.М.

АНГЛО-АМЕРИКАНІЗМИ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ
ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕМАТИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ
УКРАЇНСЬКОЮ

Питання про англо-американізми, їхні джерела, граматичні показники, стилістичну приналежність та графічні особливості в сучасній німецькій мові порушувались у наукових роботах багатьох вчених. Серед них праці П. Дундїй, В. Кодухова, Н. Лебедевої, Е. Розена та ін.

Під запозиченням зазвичай розуміють:

- процес уведення до певної мови морфем, слів або висловів іншої мови;
- слово чи сполуку, уведено до певної мови з іншої мови.

Розрізняють такі види запозичень:

- 1) запозичення понять культури;
- 2) "внутрішнє запозичення", що відбувається внаслідок безпосередніх мовних контактів, обумовлених територіальною і політичною близькістю;
- 3) діалектні запозичення, що проникають у літературну мову з діалектів.

Особливо активно використовуються слова англо-американського походження в таких галузях, як авіація, включаючи цивільну, електроніка, інформатика, торгівля, реклама, засоби масової інформації тощо. Наведемо декілька прикладів: *das Statement* – заява; *die Play-off-Runde* – спорт, ігри, зустрічі (за олімпійською системою); *der Showman* – робітник у сфері видовищного бізнесу; *der Recycling* – повторне використання.

Аналіз 70 англіцизмів у періодичних виданнях економічного спрямування показує, що процес адаптації англо-американізмів відбувається досить повільно. Про це свідчать практично повна незмінність форми запозичених слів, а також відсутність німецьких закінчень та поодинокі використання артиклів.

Найчастіше у німецьку мову запозичуються іменники. Діапазон їхнього вживання надзвичайно великий, на що вказує найбільша частотність з-поміж інших частин мови. З іншого боку, найрідше вживаються прислівники та дієслова, їхня частотність у текстах дуже невелика.

Отже, в німецькій мові дуже активно використовуються англо-американізми. На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що

запозичається як офіційно-ділова, так і розмовна лексика. Більшість англіцизмів пов'язані з провідними галузями: авіацією, електронікою та інформатикою, торгівлею, рекламою і т.д.

Купіна М.С., Черкащенко І.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ У НАУКОВО-ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

За своїм походженням словниковий склад мови містить принаймні два основних пласти: споконвічна лексика автохтонної мови та запозичена. Проблема запозичення іншомовної лексики – одна із складових лінгвістичного дослідження, яке займається порівняльним вивченням мов та мовних груп.

Інтернаціоналізми – один з видів запозичення, який потрапляв у лексику мови у зв'язку з різними історичними подіями. Процес інтернаціоналізації охоплює всі галузі розвитку сьогоденного суспільства. Інтернаціоналізми зустрічаються в сферах економічної, політичної, соціальної та культурної діяльності. Вивчення, аналіз і класифікація інтернаціоналізмів є доцільним і *актуальним*, оскільки допомагає створити найбільш повну картину мовних процесів, що сформували сучасні мови.

Метою нашого дослідження є порівняльне вивчення специфіки інтернаціоналізмів англійської і української мов у науково-публіцистичному дискурсі на *матеріалі* 70 інтернаціоналізмів, обраних з англійських статей науково-публіцистичного журналу *Scientific American* *методом* суцільної вибірки.

Інтернаціоналізмами називають лексичні одиниці, які функціонують у декількох (не менше ніж в трьох) світових мовах, близькі за звуковою, графічною і семантичною формами та виражають загальні для багатьох культур поняття з галузей науки, техніки, бізнесу, політики, мистецтва, засобів комунікації тощо. Вважається, що сучасна англійська мова на 70% складається з інтернаціоналізмів, які були привнесені до мови в результаті римської навали і нормандського завоювання. Українська мова, на думку фахівців, містить тільки 10% інтернаціоналізмів.

Словниковий склад збагачується інтернаціоналізмами через запозичення з іншої мови, калькування, семантичне словотворення, словотворення від іноземних мов, зміну форманта.

У своїй роботі ми здійснювали класифікацію інтернаціоналізмів науково-

публіцистичного дискурсу за сферою їх вживання і за походженням.

Перша класифікація інтернаціоналізмів базується на сфері їх вживання. Ми поділили ці сфери на такі:

– освіта – 9% (*student* – студент, *laureate* – лауреат, *director* – директор);

– економіка/фінанси – 16% (*economy* – економіка, *finance* – фінанси, *dollar* – долар, *infrastructure* – інфраструктура, *boss* – бос);

– медицина – 14% (*asthma* – астма, *patient* – пацієнт, *protein* – протеїн, *vaccine* – вакцина, *clinical* – клінічний);

– наука/технологія – 17% (*internet* – інтернет, *technology* – технологія, *mechanism* – механізм, *factor* – фактор, *mass* – маса);

– природа – 6% (*ocean* – океан, *organic* – органічний, *material* – матеріал, *gas* – газ);

– загальноживана лексика – 38% (*nation* – нація, *ceremony* – церемонія, *finalist* – фіналіст, *group* – група, *prize* – приз, *role* – роль, *interview* – інтерв'ю, *problem* – проблема, *service* – сервіс, *cheerleader* – чірлідер, *idea* – ідея, *center* – центр, *system* – система, *standard* – стандартний, *traditional* – традиційний).

Вважаємо, що загальноживана лексика є основою будь-якого дискурсу, тому найбільше в наших текстах було виділено саме цей пласт лексики. Науково-публіцистичний дискурс може складатися з термінології різних наукових сфер, тому відсоток інтернаціоналізмів з інших наукових пластів (освіта, наука/ технологія, медицина, природа, економіка/ фінанси) також був наявний в аналізованих нами статтях, але в менш значній кількості.

У другій класифікації ми розподілили інтернаціоналізми за їх походженням. В результаті аналізу ми визначили, що найбільшу частину складають інтернаціоналізми французького походження – 64% (англ. *communication* – фр. *communication*; англ. *category* – фр. *categorie*; англ. *mass* – фр. *masse*); 28% – це інтернаціоналізми латинського походження (англ. *radical* – лат. *radicalis*; англ. *ceremony* – лат. *ceremonia*); і дуже маленькі відсотки становлять інтернаціоналізми грецького (4%) (англ. *epidemiology* – гр. *epidemios*) і німецького походження (1%) (англ. *dollar* – нім. *daler*).

Отримані результати можна пояснити тим, що із-за довгого нормандського завоювання і контактування з Францією значна кількість лексичних одиниць англійської мови з'явилась під впливом саме французької мови. Трохи менше інтернаціоналізмів – латинського походження, оскільки значна частина лексики германських мов має латинські корені.

Проведений аналіз дає змогу простежити шляхи вивчення інтернаціоналізмів у науково-публіцистичному дискурсі і перевірити отримані

результати на більш масштабному матеріалі. Доцільним вважаємо також дослідження інтернаціоналізмів у інших пластах української і англійської лексики.

Куц Я.Я., Черкащенко І.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЖАРГОНІЗМІВ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Поява інформаційних технологій, зокрема Інтернету, призвела до певних змін мови, яка обслуговує цю сферу. Ці мовні зміни такі масштабні і глобальні, що деякі лінгвісти вже говорять про виникнення мережевої або ж електронної мови, особливо стосовно англomовного мовного співтовариства. Тому на сьогодні є актуальним усестороннє вивчення лінгвістичних аспектів електронної комунікації.

Жаргонізмами називають слова, вживання яких обмежене нормами спілкування, прийнятими в певному соціальному середовищі. Жаргонізми – це переважно такі специфічні, емоційно забарвлені назви понять і предметів, які мають нормативні відповідники в літературній мові і, відступаючи від неї, надають процесу спілкування атмосфери невимушеності, іронічності, фамільярності тощо.

Мета даної роботи полягає у тому, щоб дослідити вживання інтернет-жаргонізмів в українській та російській мовах, проаналізувати їх і з'ясувати їх точний переклад і тлумачення.

Використовуючи комунікативну сферу інтернет-простору (чати, форуми і т. ін.), ми виділили 50 жаргонізмів. За допомогою сайтів <http://chtivo.webhost.ru>, www.uralweb.ru ми мали змогу простежити і проаналізувати види перекладу жаргонізмів з англійської мови на російську і українську мови. Слід зазначити, що вид перекладу на ці близькоспоріднені мови не змінювався.

Таким чином, аналіз 50 англійських інтернет-жаргонізмів показує, що 62% становить транслітерація, 22% – слова, утворені за допомогою афіксів, а аббревіація – лише 16%.

Так, за допомогою транслітерації утворюються такі жаргонізми: *link* (англ.) – *лінк* (укр.), *flush* (англ.) – *флаш* (укр.), *nick* (англ.) – *нік* (укр.), *smile* (англ.) – *смайл* (укр.).

За допомогою афіксів були виділені такі слова: *job* (англ.) – *джобати* (укр.), *chat* (англ.) – *чатити* (укр.), *use* (англ.) – *юзати* (укр.), *reboot* (англ.) –

ребутнути (укр.), *blink* (англ.) – *блінкати* (укр.).

Під час аналізу було зафіксовано такі приклади аббревіації: *LoL* – *Laughing out loudly* (англ.) – *голосно сміюсь* (укр.), *Rofl* – *Rounding on the floor laughing* (англ.) – *катаюсь на підлозі сміючись* (укр.), *IMHO* – *In My Humble Opinion* (англ.) – *на мою скромну думку* (укр.).

Відомо, що жаргонізми в інтернет-просторі зрозумілі лише завзятим користувачам інтернету або тим людям, хто часто працює з комп'ютерами. Оскільки Інтернет – це в першу чергу англomовний простір, а по-друге, мережа, що швидко розвивається, то багато навіть термінологічних одиниць комп'ютерного дискурсу перекладається за допомогою транслітерації. Щодо жаргонізмів цієї сфери, то комп'ютерникам, які не завжди є знавцями мови, легше, швидше і логічніше використовувати транслітерацію або додавати афікс, щоб ввести дане слово до інтернет-простору рідної мови.

Дана робота дозволяє зробити висновок, що, по-перше, жаргонізми є невід'ємним ланцюгом в інтернет-комунікаціях, і люди, які намагаються не виділятися в даній сфері, мають розуміти і використовувати жаргонізми; а по-друге, слід зазначити, що інтернет-жаргонізми можуть забруднювати рідну мову, оскільки сучасна молодь іноді не відрізняє реальне та віртуальне життя і може використовувати інтернет-сленг і в повсякденному спілкуванні. Ці два фактори доцільно дослідити в наших подальших дослідженнях.

Михайлов М.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФУТБОЛЬНИХ ТЕРМІНІВ

Термінологічні одиниці належать до того шару лексики, яка, з одного боку, посідає значне місце в загальнонаціональному словнику будь-якої мови, розвивається стрімкими темпами, користується підвищеним попитом серед фахівців будь-якої галузі суспільного життя й через це зосереджує на собі увагу багатьох філологів, а з іншого, здатна створювати певні труднощі для перекладача не тільки науково-технічної, а й науково-популярної, науково-фантастичної, публіцистичної та навіть белетристичної літератури. І хоча переклад фахових текстів в жодному разі не зводиться лише до відтворення термінологічних одиниць мовою перекладу, та все ж без знань, пов'язаних з походженням, способами утворення, класифікацією, функціонуванням (у межах певної терміносистеми та поза нею), особливостями перекладу саме термінів,

адекватний переклад виявляється неможливим. Тому якісна підготовка перекладачів у ВНЗ України передбачає вивчення курсу термінології, в рамках якого студенти спеціальності "Прикладна лінгвістика" знайомляться з історією і теоретичними засадами термінології як науки, та зі структурно-семантичними особливостями термінів як об'єкта перекладу. Ураховуючи усі положення термінології, та важливість її вивчення, ця тема залишається найбільш *актуальною*.

Об'єктом нашого дослідження є сучасні футбольні терміни, відібрані методом суцільної вибірки. *Предметом* дослідження є структурно-семантичні особливості футбольної термінології.

Метою дослідження є структурно-семантичний аналіз футбольної термінології та створення словника футбольних термінів. *Завдання* дослідження:

1. Проаналізувати головні етапи процесу створення та виникнення термінів, їхню структуру.
2. Розглянути основні класифікації футбольних термінів.
3. Виконати структурний аналіз футбольних термінів, та визначити відмінності в українській та англійській мовах.
4. Виконати семантичний аналіз футбольної термінології.
5. Створити словник футбольних термінів.

Матеріалом слугували терміни здобуті методом вибірки, з коментарів та статей про футбол.

Для аналізу було виділено 300 термінологічних одиниць, методом суцільної вибірки. Було проведено 3 типи аналізу залежно від класифікації, тематики та структурних особливостей. Отже, за результатами семантичного аналізу було виділено такі групи: *суддівські терміни* (69 термінів), *техніка ударів* (104), *склад команди* (47), *стратегія гри* (62), *обладнання* (16) тощо.

За структурними особливостями серед англійських футбольних термінів ми виділили терміни однокомпонентні (204), двокомпонентні (89) і багатоконпонентні (7). За структурними особливостями серед українських футбольних термінів ми виділили терміни однокомпонентні (120), двокомпонентні (124) і багатоконпонентні (56).

Скрагленко А.С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ ОДИНИЦЬ АВІАЦІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ "ЕЛЕКТРОДВИГУНИ ТА АКУМУЛЯТОРИ" ТА СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКУ

Прогрес науки і техніки спричиняє появу нових галузей знання, завдяки чому гостро зростає потреба у нових номінаціях. Перед лінгвістами постає завдання – перетворити "термінологічний вибух" на процес, яким можна і треба керувати. Саме цим пояснюється велика зацікавленість до вивчення проблем, пов'язаних з термінознавством. В Україні свідченням цього є організація та проведення міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, написання монографій, проведення спеціальних досліджень окремих терміносистем.

Важливе місце в якості матеріалу дослідження посідає авіаційна термінологія, яка є вагомою частиною термінологічної системи, що обслуговує різні сторони діяльності авіаторів: від виробництва авіаційної техніки до способів, характеру, особливостей польоту літального апарата у повітряному просторі.

Авіаційна терміносистема становить собою чітко окреслену єдність, що складається з низки сегментів, кожен з яких має свою організацію, різний ступінь поповнень і нових надходжень за законами мовної взаємодії, але в той самий час належить до всієї лексичної системи української мови та підпорядкована їй.

Аналізуючи шляхи розвитку авіаційної терміносистеми, було виділено ряд лексико-тематичних розрядів, які допомогли вичленувати дану терміносистему серед інших технічних галузей.

Актуальність нашого дослідження визначається, з одного боку, тим, що авіація як рід професійної діяльності людей і як спеціальна галузь знання порівняно молода, отже, можна припустити, що її розвиток неминуче тягне за собою розвиток термінології підмови, що обслуговує зазначену сферу професійної та наукової діяльності. До теперішнього часу не досліджувалося те, наскільки складна і різнорідна авіаційна термінологія, не проводився аналіз складних термінологічних процесів і взаємовідносин термінів всередині системи.

Електротехнічна термінологія, як *об'єкт* цього дослідження, є одним з

підрозділів авіаційної термінології, який має дуже важливе значення в цій галузі. Вона є різномірною з погляду походження. Її основу становить питома українська лексика. Крім того, у ній наявний значний масив запозичень як з близькоспоріднених, так і неблизькоспоріднених мов.

Предметом нашого дослідження стало проведення структурно-компонентного аналізу електротехнічної термінології. Аналіз включив в себе укладання корпусу термінів, який налічував 500 одиниць, та їх класифікацію за тематичними групами та будовою. Терміни були відібрані методом суцільної вибірки з генеральної сукупності стандартизованих документів зазначеної тематики.

Для більш досконалого вивчення лексичної системи досліджуються не окремі слова, а цілі групи слів, які об'єднуються чи то за спільністю теми, чи за сферою вживання. Тому створивши вибірку термінів, яка є тематичною групою, що обслуговує таку сферу авіації, як електродвигуни та акумулятори, ми спробували ще розбити її на ряд тематичних об'єднань. Ми отримали наступні групи за семантичним значенням: *двигуни* (6,8%), *устаткування* (9%), *деталі* (15,8%), *режими та етапи процесу* (17%), *фізичні характеристики* (25,6%), *вимірювальні прилади* (1%), *захисні елементи* (3,8%), *ізоляція* (0,8%), *допоміжні матеріали* (0,2%), *кріпильні елементи* (1,2%), *з'єднувальні елементи* (1,8%), *види струму* (4%), *одиниці вимірювання* (1,2%), *характеристики* (1%), *установи та документація* (0,6%), *акумулятори та батареї* (5%), *стан* (1,8%), *хімічні елементи та сполуки* (3,4%).

Основою для аналізу за будовою стала класифікація Т.Ф. Долгої, яка поділяє терміни на прості, похідні, складні, терміни-словосполучення та аббревіатури. У результаті ми визначили, що прості англійські терміни досліджуваної галузі складають 12,2%, похідні – 15%, складні – 4%, терміни-словосполучення – 67,2%, аббревіатури – 1,6%, найчисленнішою групою є терміни-словосполучення. В свою чергу, ця група була поділена на підгрупи згідно з кількістю компонентів та моделями цих самих словосполучень. У цьому поділі перевагу мають словосполучення з моделлю *N+N* (27,6%), *Adj+N* (18,8%), *PI+N* (3,8%).

Результатом нашого дослідження є укладання словника трьома мовами (англійською, українською, російською), який складається не лише з перекладу слів у чотирьох напрямках, але й з тлумачення термінів, наведених прикладів та графічних зображень, які ілюструють словникові статті. Наш словник стане в пригоді не лише студентам спеціальних ВНЗ та викладачам, але й перекладачам, які працюють в цій галузі.

Сороколат О.Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ GPS-SOFT, КАРТОГРАФІЇ ТА ТОПОГРАФІЇ

Постійне та активне збагачення словникового складу мови спеціальною термінологічною лексикою – закономірне явище в усіх мовах світу на сучасній стадії їх розвитку. Розвиток новітніх технологій, упровадження досягнень науково-технічного прогресу у різні сфери суспільного життя зумовлюють появу відповідних терміносистем, однією з яких є терміносистема галузі GPS-Soft, з якою безпосередньо пов'язані такі наукові дисципліни, як топографія та картографія.

Об'єктом нашого дослідження є термінологічні одиниці англійської мови у галузі GPS-Soft, картографії та топографії, а *предметом* – структурні особливості цих термінів.

Метою дослідження є класифікації англійських термінів, що позначають поняття картографії, топографії та навігації, за їх структурними показниками.

Матеріалом дослідження слугували термінологічні одиниці, вилучені із фахових глосаріїв. Загальна кількість термінів складає 500 одиниць.

За структурою англійські терміни на позначення понять картографії, топографії та навігації можна розподілити на 5 груп. Найменшу групу утворюють літерні умовні позначення – 1,2%. Це такі терміни, як *L-band*, *Y-Code*. До групи складних термінів потрапило 3,2% вилучених одиниць. Це терміни, що складаються з двох слів та пишуться разом або через дефіс, наприклад: *baseline*, *waypoint*. Серед досліджуваних термінів 18% виявилися простими, тобто такими, що складаються з одного слова, зокрема: *almanac*, *epoch*, *grid*. Досить велику частину складають терміни-аббревіатури – 23,6%. Це такі терміни, як *AS (Anti-Spoofing)*, *GPS (Global Position System)*. Найбільшу групу утворюють терміни-словосполучення – 54%. Це терміни, що складаються із декількох компонентів, наприклад: *landscape map*, *uncorrected antenna height*.

Серед термінів-словосполучень (270 одиниць) можна виділити три групи. Першу (та найбільшу) групу утворюють двокомпонентні терміни – 85%. За частиномовним вираженням складників серед двокомпонентних структур можна виокремити такі різновиди терміносполук: N + N (*antenna height*), Adj. + N (*atomic clock*), Adv. + N/ N + Adv. (*anywhere fix*, *track back*),

[N + Prer. + N] + N (*arc-to-chord correction*), N + Num. (*Clerke 1866*), [V + Prep. + V] + N (*stop-and-go technique*), [Adj. + N] + N (*straight-line navigation*), [Adj. + Adj.] + N (*fast-static survey*), [N + N] + N (*variance-covariance matrix*), [N + Adv.] + N (*track-up orientation*), Abb. + N (*GPS receiver*) та N + Abb. (*static GPS*).

Другу групу складають трикомпонентні терміни (13%). Такі терміни утворюються за наступними моделями: N + N + N (*antenna phase center*), N + Prep. + N (*speed over ground*), [V + Prep. + V] + Adj. + N (*stop-and-go kinematic survey*), N + Adj. + N (*World Geodetic System*), Adj. + N + N (*mean sea level*), Adj. + Adj. + N (*local geodetic horizon*), N + Adv. + N (*north up orientation*), V + Det. + V (*Search the sky*) та Abb. + N + N (*US survey foot*).

Серед термінів-словосполучень наявні також одиниці, структура яких налічує більше ніж три компоненти (2%). Це такі терміни, як *standard error of unit weight, false easting and false northing*.

Отже, англійська термінологія у галузі GPS-Soft, картографії та топографії представлена різними за структурою одиницями. У межах цієї терміносистеми найбільшу групу утворюють терміни-словосполучення (зокрема двокомпонентні), до складу яких можуть входити іменники, прикметники, прийменник, прислівники та числівники.

Усов М.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "ХАІ"

Науковий керівник – доцент Рижкова В.В.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ СПОРТИВНИХ ТЕКСТІВ ТА КОМЕНТАРІВ

Журналісти різні потрібні – журналісти різні важливі. Журналісти, на мій погляд, унікальні люди, які можуть в силу своєї професії стикнутися з будь-якою зі сфер діяльності. Погодьтеся, що ні кожній людині з вулиці вдатися побувати на атомній електростанції, спуститися в шахту або потрапити за "лаштунки" нашого життя.

Поряд з політикою і економікою практично кожен житель планети стежить за спортом, будь то футбол чи шахи, баскетбол або біатлон. На нашому телебаченні є спортивні канали "СПОРТ" і "НТВ + спорт", "євроспорт", які невпинно стежать за всіма перипетіями спортивного світу. Сотні тисяч людей вмикають телевізори, коли збірна Росії з футболу виходить на поле, коли йдуть великі міжнародні змагання, або обласні турніри. Зв'язок між телеглядачем і спортивною подією встановлює коментатор, який протягом кількох годин

разом з уболівальниками переживає всі перипетії, докладно роз'яснюючи все, що відбувається на спортивному майданчику. Багато коментаторів стають улюбленими нарівні з великими спортсменами, хтось з нас вмикає футбол тільки заради коментарів Гусєва або біатлон заради коментарів Губернієва.

Спорт в даний момент є важливою складовою нашого життя. Він дозволяє громадянам пишатися своєю країною, піднімати престиж держави на міжнародній арені. У 2012 році у нас з'явився шанс показати нашу зацікавленість у спорті, завдяки Чемпіонату по футболу Євро – 2012 у містах України . Євро-2012 є третьою за важливістю спортивною подією у світі, яка має виняткове значення для нашої країни. Проведення турніру в Україні означає можливий значний приплив зовнішніх та внутрішніх інвестицій у такі важливі галузі як будівництво, сферу послуг, зокрема туризм, а також у розширення транспортної інфраструктури. Це особливо необхідно у період економічного спаду та кризи, оскільки може бути основою економічного зростання. Крім того, у зв'язку із орієнтацією нашої держави на Європу, суттєвим є стратегічний аспект, який означає покращення репутації України у світовій спільноті.

Ми взяли по 3 види спортивних текстів із 4х джерел інформації різних стилів, та провели лінгвістичний аналіз кожного з них. Подивились чим ці тексти відрізняються та чим вони схожі. Це дослідження поглиблює розуміння стилів спортивних текстів та коментарів. Також наша робота може слугувати підґрунтям для подальших досліджень у цьому напрямку та використовуватися на заняттях з практики перекладу.

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЛЕКСИКОГРАФІЇ Й ТЕРМІНОГРАФІЇ

Журавель О.О.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "Харківський
авіаційний інститут"*

Науковий керівник – доц. Рижкова В.В.

**ПЕРЕКЛАД НАУКОВО ТЕХНІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ В ГАЛУЗІ ОПТИКИ,
ЦИФРОВОЇ ФОТОТЕХНІКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ НА ЛІТАЛЬНИХ
АПАРАТАХ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАЛЬШОЇ ОБРОБКИ
ДАНИХ: СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА**

Перекладацький та викладацький досвід показує, що для успішного навчання вмінню вільно читати, розуміти та правильно перекладати науково-технічну літературу необхідні, крім загальних підручників та посібників з перекладу технічних текстів, які направлені на вивчення як лексичних, так і граматичних особливостей англійської мови, ще й галузеві словники. Саме проблема відсутності україномовних словників, та викликані цим труднощі перекладу науково-технічних текстів українською мовою вже давно є досить актуальним питанням.

Метою нашої роботи було дослідити сукупність спеціальних термінів в англійськомовних інформаційних джерелах, а також створити електронні перекладні термінологічні словники.

Основне завдання роботи полягає у визначенні ролі електронних словників у сучасній перекладній практиці, виділенні термінологічних одиниць авіаційної тематики, що стосуються певних галузей, та дослідженні засобу створення електронного словника у середовищі АВВУУ Lingvo.

Термінологія, як самостійний об'єкт дослідження, виник у 30-40 роки

двадцятого століття. У цей час виникло багато робіт, в яких досліджувались термінологія, терміносистеми та терміни. Але у лінгвістичній літературі не раз було відмічено, що загальноприйнятого визначення поняття *термін* не існує. У наш час можна знайти наступне визначення терміну: *термін* – слово або словосполучення, яке точно і однозначно визначає чітко окреслене спеціальне поняття будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери. Закріплена у термінах інформація про накопичений досвід становить собою ту базову основу, на якій будується сучасне наукове знання.

У світі постійно зростає потреба у спілкуванні у різних сферах людської діяльності, таких як наука, культура, торгівля та інше. У більшості випадків таке взаємне спілкування можливе дякуючи перекладу. Переклад науково-технічної літератури, яка відрізняється науковим стилем та стилем офіційних документів, вимагає особливого аналізу тексту, вивчення закономірностей мови науки і техніки. Під *технічним перекладом* мається на увазі певний вид перекладацької діяльності, а саме, переклад технічної літератури.

Для перекладу науково-технічної літератури важливо звертатися до термінологічних словників. У системі типологічної класифікації термінологічні словники належать до довідкових документів, оскільки містять короткі відомості наукового або прикладного змісту; викладені, оформлені й розміщені в порядку, зручному для їх швидкого знаходження. Характеризуються високим ступенем узагальнення інформації шляхом стислого викладу відомостей у вигляді готових висновків. Із розвитком технологій частіше стали з'являтися автоматичні (або електронні) термінологічні словники. *Автоматичний словник* – це словник у спеціальному машинному форматі, що призначений для використання на комп'ютері користувачем або комп'ютерною програмою оброблення тексту. Сюди відносять персональний/портативний комп'ютер, кишеньковий перекладач/словник, мобільний телефон, компакт-диск та інші. Хоча комп'ютерні словники і перекладачі поки що не можуть замінити людини у процесі перекладу, вони все ж набувають великого поширення і повсякденно використовуються.

Лебедєва Г.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ
ДИНАМІКИ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ, АЛГОРИТМІВ УПРАВЛІННЯ І НАВІГАЦІЇ
ДЛЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ТА СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО
СЛОВНИКА

Електронні словники явище достатньо нове, але прогресуюче. Над темою втілення та використання таких видань працювали як українські науковці: І. Кульчицький, М. Пещак, В. Широков, так і російські: Л. Зіміна, В. Вуль, Л. Колодяжна та ін.

Найпоширенішим електронним словником є, безперечно, словник АВВУУ Lingvo. АВВУУ Lingvo x5 є найостаннішою версією на сьогодні. Ця програма включає понад 220 словників, які містять понад 12,5 мільйонів статей для 20 мов.

Головною метою нашої роботи було створення термінологічних словників, які містять терміни з галузі динаміки літальних апаратів, алгоритмів управління і навігації для безпілотних літальних апаратів. Ці словники ми укладали саме для АВВУУ Lingvo. Усього було створено 4 словника з різними напрямками перекладу: англо-український, англо-російський, українсько-англійський та російсько-англійський. Кожен словник містить 430 термінів, джерелом яких слугували наукові статті, довідники, тези наукових конференцій та інший матеріал.

Процес створення словників можна поділити на кілька етапів. Отже першим етапом було написання коду, який є однаковим для усіх наших словників. Другим етапом створення словника є його компіляція. Ця операція здійснюється за допомогою спеціальної програми-компілятора АВВУУ DSL Compiler X5. Після компіляції разом із словником з'являється файл помилок. Цей файл містить помилки, припущені під час написання коду, і надає змогу виправити їх. На третьому етапі ми додаємо наш словник до основної групи словників АВВУУ Lingvo. Програма оброблює словник і після цього він готовий до використання.

Перед тим, як укладати словники, ми виконали аналіз вилучених термінів за семантичним та структурним показниками. Отже за семантичним показником ми отримали наступні групи:

1. Динаміка літальних апаратів (209 термінів): *laminar-flow airfoil, lateral control, Mach angle, interference drag, inertial frame.*

2. Алгоритми управління і навігації безпілотних літальних апаратів (221 термін): *Simulink, slant range, threshold value, traffic display, ultrasonic sensors, dynamic inversion.*

Виконавши структурну класифікацію, ми отримали такі групи:

1. Прості (однокомпонентні) – 37 термінів: *acceleration, camber, chord, density, ditching, drag, extrema, longitude, maneuverability, rudder.*

2. Складні – 17 термінів: *sideslip, airflow, airfoil, downwash, feedback, gyroscope, landmark, magnetometer.*

3. Двокомпонентні терміни-словосполучення – 232 одиниці: *phugoid mode, balked landing, drag coefficient, pitching moment.*

4. Трикомпонентні терміни-словосполучення – 26 одиниць: *aeronautical mobile service, attached shock wave, barometric pressure sensor.*

5. Багатокомпонентні терміни-словосполучення – 3 одиниці: *aerodynamic balanced control surface.*

6. Ініціальні аббревіатури – 105 термінів: *GA (Genetic Algorithm), GCS (Ground Control Station).*

7. Складені аббревіатури – 5 одиниць: *AeroSim, Simulink.*

8. Змішані аббревіатури – 5 термінів: *CANaerospace, CCD camera.*

Наша робота може слугувати підґрунтям для подальших досліджень у цьому напрямку, а створений словник може стати корисним додатком до основної бази словників АВВУ Lingvo.

Ліписвіцька Т.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА

З розвитком інформаційних технологій, почалося стрімке поширення перекладацької діяльності, а саме її лінгвістичного напрямку.

Офіційно-ділова сфера діяльності суспільства знаходить найповніше відображення у документах. Документи закріплюють інформацію про факти, події, явища об'єктивної дійсності та діяльності людей.

Сьогодні переклад офіційно-ділових текстів став не тільки необхідним, а й повсякденним явищем життя світового співтовариства. При цьому знання

теоретичних основ процесу є не тільки обов'язковою умовою, а й гарантією якості перекладу.

Актуальність теми нашого дослідження пов'язана з тим, що з розширенням міжнародних зв'язків важливе значення набуває наявність спеціалізованих видань українською мовою для перекладу ділових документів та створення нових.

Мета нашого дослідження полягає в дослідженні особливостей перекладу ділової документації, а саме угод та контрактів, з англійської на українську та російську мови.

Матеріалом нашого дослідження послужили тексти оригіналів і перекладів ділових угод, взяті з іноземних друкованих видань та електронних ресурсів, а також методична література.

Договір є основоположною базою виникнення зобов'язання. Під договором розуміється згода двох чи більше осіб, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків.

Під ним також розуміють взаємне погодження волі двох або більше сторін, спрямоване на досягнення передбачуваного договором юридичного результату.

Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій: пермутація (перестановка), субституція (заміна), додавання, вилучення, комплексна трансформація. Всі ці трансформації використовуються для уникнення неадекватного буквального перекладу.

У даній роботі було розглянуто особливості перекладу ділової документації, а саме ділових договорів купівлі продажу. Англійські договори було перекладено українською та російською мовами. Потім з цих договорів було вибрано фрази та кліше, які властиві саме даному виду ділових документів та було проведено порівняльний аналіз їх перекладу українською та російською мовами. Аналіз проведених досліджень виявив спільні та відмінні риси між українським та російським перекладом. Було виявлено, що певна кількість кліше, мала буквальний переклад. А під час перекладу решти було застосовано той чи інший вид граматичних перекладацьких трансформацій.

Підчас порівняння кількості граматичних трансформацій в наявному корпусі вибірки які були перекладені українською мовою, було отримано наступні результати: буквальний переклад було застосовано в 25 % перекладу кліше, граматичну трансформацію перестановки в 11%, граматичну трансформацію заміни в 9%, граматичну трансформацію додавання в 7%, граматичну трансформацію вилучення в 4% та комплексну граматичну трансформацію в 44%. Стосовно перекладу російською мовою маємо дещо інші

результати перекладу кліше наявного корпусу вибірки. Отже, 25% становить буквальний переклад, 11% граматична трансформація перестановки, 10% трансформація заміни, 6% трансформація додавання, 5% граматична трансформація вилучення та 44% комплексна граматична трансформація.

Не дивлячись на те, що українська та російська мови є спорідненими, вони мають відмінності в перекладі та використанні при перекладі граматичних перекладацьких трансформацій. Підчас порівняння ми отримали наступні результати: згідно з діаграмою в обох мовах однаковим стало використання граматичної трансформації перестановки по 11%, граматичної трансформації вилучення по 4%, комплексної граматичної трансформації – 44% та буквального перекладу 25%. Але також ми спостерігали певні відмінності. Наприклад в українській мові за допомогою граматичної трансформації додавання було перекладено 7% кліше, а в російській мові 6%, трансформацію заміни було застосовано в 9% перекладу в українській мові та 10% в російській.

Під електронним словником мається на увазі програма, здатна зберігати й обробляти словникові дані.

Під час виконання роботи було створено 4 перекладні словники, а саме англо-український, українсько-англійський, англійсько-російський та російсько-англійський за допомогою мови програмування DSL.

Також кожен словник містить помічник для складання договорів, тобто кліше взяті з контрактів розподілені відповідно до розділів договору та мають переклад. Такий помічник буде корисним користувачеві при безпосередньому складанні договорів.

Таким чином, можна зробити висновок, що у кожній мові є свій набір слів та засобів, які кожна мова використовує для досягнення адекватності перекладу. А їх різна кількість зумовлена різним способом вираження культурних цінностей та культурних асоціацій носіїв мови.

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА Й ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ

Huliyeva D.O.

National Technical University "Kharkiv Polytechnical Institute"

VERBAL MEANS OF EMOTIONAL AND RATIONAL MOTIVATION IN GENDER SPECIFIC ADVERTISING

The aim of this paper is to establish verbal means of rational and emotional motivation of English advertising addressed to men and women.

Advertising text for men and women has its own special characteristic features. In every single case they can be different but the aim has remained constant - to capture the attention of the potential consumer. They use different motivation: rational, appealing to reason and emotional, appealing to emotions.

Prototypical verbal means of emotional motivation include emotionally colored attributes like *heavenly, dazzling, stunning, fabulous, sensational, perfect* etc. which are devoid of any denotation meaning and are applied just to create the special world of gloss, excitement and luxury suggesting that buying the advertised goods will automatically make buyers a part of it. Rational motivation is rendered through attributes having just denotation meaning describing ontological qualities of the goods advertised which make them attractive to the buyers for some definite reason. Rational advertising is backed by: utilitarian motives of reliability (*it's dependable and welcoming*), efficiency (*advanced high-efficiency Worcester Bosch*), quality (*high-performance wrist instruments designed and tested for the most demanding professionals*), etc.; esthetic motives: good looks (*Siemens Mobile. Sleek, sophisticated and sexy; stylish form*); motives of prestige (*Sitting in the world's best-selling sports car has never been such a unique experience; it's the unique titanium body colour of the new limited edition MX-5 Phoenix; there is something about being individual*); motives of tradition and custom (*legendary Bosh quality; traditional*

tailoring).

Characteristic features of the advertisement, aimed at women: advertisement of cosmetic (*Ultimate shine, brilliant colour, magnified volume all in one. Sexy lips, "dressed" in hugging vinyl skin.* (Dior) (Vogue, Jul. 2004, p. 200); advertisement of household equipment (*Don't let damp laundry hang over you like a cloud every weekend. Buy a Bosch Logixx condenser dryer and you are guaranteed a brighter outlook. So, now, whatever the weather, Bosch gives you the freedom to enjoy it.* (Style, Sunday Times, Oct. 9, 2005); advertisement of decorations and accessories (*A 59.37 heart - Shaped diamond sautoir with a 15 CT d/colour heart pendant and 24.23 CT diamond chandelier drops. Created by Jeremy Morris, (advertisement of earrings and necklace) (Vogue, Jul. 2004, p. 190); advertisement of clothes (*To be a new woman from 12 to 28. (clothes from Marina Rinaldi) (Good Housekeeping, Apr. 2004, p. 264)**

Characteristic features of the advertisement, aimed at men: advertisement of cosmetic (*Clinically tested to be strong, yet gentle on your skin (New Gillette Series Sensitive Skin Deodorant) (Style, Sunday Times, Oct. 9, 2005); advertisement of cars (*Creatures of comfort. It is not about getting anywhere. There is something about being an individual.* (Renault cars) (Vogue, a Conde Nast Publication, June 2006, p. 144); advertisement of technical equipment (*26 in iDTV; 1,366 x 768 pixel screen; HDTV capable, but no digital socket; Splitscreen mode, stereo output: 10 watts per channel; connections: 2 SCART (RGB), component, audio, video, common interface analogue PC.* (the advertisement of JVC TV). (Good Housekeeping, September 2001, p. 53); advertisement of hot drinks (*Beer is freshest the day and just so you know the beer you are drinking is in its prime, we put a "Born On" date on every bottle. Old beer could have a stale taste. So taste a fresh beer – its better.* (Beer of Budweiser)(Vogue, Autumn 1999, p.35)*

According to the data received 68% of all the advertising studied appeal to emotions while only 32% appeal to reason, Most of advertising based on emotional motivation is addressed to women (38% against 30%») while rational motivation more often aims at men (25% against 7%).

Studies of advertising motivation help to understand the mechanism of verbal regulation of social behaviour.

Охріменко Ю.М.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

"Харківський авіаційний інститут"

Науковий керівник – доцент Кудоярова О.В.

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ АМЕРИКАНСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ СЛОГАНІВ

Політичний слоган як специфічний жанр політичного дискурсу є безпосереднім інструментом політичної боротьби і займає провідне місце у політичній комунікації. Інтерес до політичної комунікації, її вплив на аудиторію та розглядання слогану як невід'ємної частини політичної кампанії і визначає актуальність обраної теми.

Методами дослідження виступали метод кількісного, семантичного та структурно-порівняльного аналізу. Метою нашого дослідження було визначити структурно-семантичні особливості американських та українських політичних слоганів та проаналізувати різницю між ними.

Дослідження було проведено на матеріалі 84 американських та українських політичних слоганів. Отримані результати засвідчили, що серед усіх типів слоганів більшість американських слоганів належить до типу слоган-твердження, 37 одиниць, 45%, практично така сама кількість слоганів-тверджень зустрічається і в українській культурі – 51 одиниця або 61%. Слоганів-характеристик нараховується 8 одиниць, 10% серед американських політичних слоганів, та 12 або 14% слоганів цього типу ми спостерігаємо і серед українських політичних слоганів. Слоганів-запитань – 2 одиниці, 2,4% в американській культурі, та 1, 1,2% в українській. Серед українських політичних слоганів зареєстрований 1 1,2% слоган-питання-заперечення-слоган, у якому зустрічається ім'я кандидата. Слогани-заклики кількісно переважають серед американських політичних слоганів – 13 одиниць, 16%, порівняно з українськими – 8 одиниць 11%. Серед проаналізованих слоганів були також виділені слогани, у яких використовується назва виборчої кампанії або ім'я та прізвище кандидата, 12 американських політичних слоганів, 14%, 4 українських слогани, 5%. Нами було визначено 2 американських, 2,4% та 1 український, 1,2% слоган-заперечення. Слоганів-протиставлень спостерігається 1 одиниця, 1,2% серед американських політичних слоганів та жодного серед українських. У нашій роботі ми зареєстрували 1, 1,2% американський слоган-демонстрацію, цей тип слоганів зустрічається набагато частіше серед українських політичних слоганів 4 одиниці, 5%. Серед проаналізованих слоганів також зустрічаються ті,

що належать до декількох типів, наприклад, серед американських політичних слоганів були віділені слоган-заклик та слоган, у якому використовується ім'я кандидата 5 одиниць, 6%, слоган-характеристика та ім'я кандидата 2 одиниці, 2,4%, слоган-запитання та слоган, у якому згадується ім'я кандидата – 1 одиниця, 1,2%, слоган-кроссворд – 2 одиниці, 2,4%. Аналіз американських та українських політичних слоганів на наявність прецедентних феноменів дозволив зробити наступні висновки. Прецедента ситуація спостерігається у 12 американських політичних слоганах, що становить 15% від їх загальної кількості та 6 українських слоганах, що становить 7,5% від їх загальної кількості. Прецедентне ім'я спостерігається у 3 американських політичних слоганах, 4% та в 1 українському політичному слогані, 1,2%. Прецедентні висловлювання спостерігаються у 9 американських слоганах, 11% та у 4 українських слоганах, 5% від загальної кількості.

Таким чином, можна сказати, що американські політичні слогани є більш варіативними порівняно з українськими, мають кращий ритм, риму, в них частіше зустрічається алітерація та метафора. На це значним чином впливає високий рівень політизованості американського суспільства порівняно з українським. Кількість американських кандидатів в президенти за всі роки незалежності значно перевищує кількість українських кандидатів в президенти, тому за багато років американські політичні кампанії, спираючись на досвід свої попередників, стали більш емоційно-забарвленими, унікальними та впливовими на виборців, порівняно з українськими.

НАУКОВІ КЕРІВНИКИ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ (в алфавітному порядку)

Дорошенко Н.С. – доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Іванова І.Л. – доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Каніщева О.В. – кандидат технічних наук, старший викладач кафедри інтелектуальних комп'ютерних систем Національного технічного університету "ХПІ"

Кошелєва О.А. – старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Кудоярова О.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Пизіна Є.В. – асистент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Рижкова В.В. – завідувач кафедрою прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", кандидат філологічних наук, доцент

Суддя А.М. – асистент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Федоренко М.І. – асистент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

Хайрова Н.Ф. – кандидат технічних наук, доцент кафедри інтелектуальних комп'ютерних систем Національного технічного університету "ХПІ"

Черкащенко І.С. – асистент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ"

ЗМІСТ

ПЕРЕКЛАД ЯК ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА

Берьозкіна І.О.

АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ В АВІАЦІЙНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ ТА
ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ..... 4

Будніченко Ю.Л., Дорошенко Н.С.

ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ ПОГЛЯДИ В. НАБОКОВА..... 5

Гончарова К.О.

ПОЛІСЕМІЧНА ЛЕКСИКА В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ АВІАЦІЙНОЇ ТЕМАТИКИ
ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД..... 7

Двоєнко В.В.

ІНФІНІТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛОМОВНІЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ
ЛІТЕРАТУРИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ..... 8

Зарєчна І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ
ФАРМАКОЛОГІЇ..... 10

Кієнко Ю.Е.

ЛЕКСИКО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ (АЕРОДИНАМІКА)..... 11

Крюгер Ю.В.

ПЕРЕКЛАД КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕРМІНІВ..... 13

Куйко Н.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ТА
ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ..... 15

Мяус Є.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ З АНГЛІЙСЬКОЇ
НА УКРАЇНСЬКУ..... 16

Пизіна Є.В.

МОВЛЕННЄВА СИТУАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ ЯК ВУЗЬКИЙ КОНТЕКСТ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА..... 17

Резніченко Н.А.

ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ СКОРОЧЕНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ..... 19

Рибак О.С.

АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО ТЕКСТУ.....20

Сидоренко Д.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
У ГАЛУЗІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ.....22

Скана Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГАЛЬНОНАУКОВОЇ ЛЕКСИКИ
В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ.....24

Сороколат О.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ GPS-SOFT, ТОПОГРАФІЇ
ТА КАРТОГРАФІЇ.....21

Шевцова Г.С.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АРТИКЛІВ У АНГЛОМОВНОМУ ТЕКСТІ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ АГАТИ КРІСТІ
"ДЕЛЬФІЙСЬКИЙ ОРАКУЛ").....27

Шиян О.М.

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....29

Шуміхіна Н.С.

ПЕРЕКЛАД ЕМФАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....30

ТЕОРІЯ Й МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ІНШИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Грива К.М.

ТЕСТ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ.....32

Відоменко Ю.А.

СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ
МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ *MY FAMILY, MY HOME,*
MY WORKING DAY.....34

Гливачук Т.Ф.

СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ
МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ *LEISURE TIME ACTIVITIES.*
SEASONS AND WEATHER. CLIMATE.....35

Ярмак Д.М.	
СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ: <i>SHOPPING, TRAVELLING,</i> <i>SPORT AND GAMES</i>	37
Позняк К.Є.	
СКЛАДАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ ЗА ТЕМАМИ <i>CINEMA, THEATRE, MUSIC</i>	39
Грива К.М.	
НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	40
Дунаєва С.О.	
ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (ПАСИВНИЙ СТАН ТА ПРИКМЕТНИК) СТУДЕНТАМИ І КУРСУ).....	42
Гливачук Т.Ф.	
ПРОБЛЕМА ДОБОРУ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСУ ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ.....	43
Шевцова Г.С.	
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АКАДЕМІЧНОГО МОВЛЕННЯ (АНГЛІЙСЬКА МОВА).....	45
Юдіна Є.Ю.	
СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	46
Шевцова Г.С.	
ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ГРАМАТИЧНИХ ТЕМ <i>PERFECT CONTINUOUS TENSES, WAYS TO EXPRESS FUTURE</i>	47
Берьозкіна І.О.	
РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ПРЕДМЕТУ "ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО".....	49
Чалова С.Ю.	
РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ПРЕДМЕТУ "ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО" (<i>HOLIDAYS, SYMBOLS, AND TRADITIONS</i>).....	50
Кіснюк Ю.Е.	
ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА В КРАЇНАХ ЄВРОПИ, АЗІЇ ТА АМЕРИКИ (СИСТЕМНИЙ ОГЛЯД).....	52

Чалова С.Ю.

РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ "ВСТУП ДО
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА" 54

Берьозкіна І.О.

РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ПОСІБНИКА З КУРСУ
"ДІЛОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА" 56

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Гаєвська Я.К.

ЗАДАЧА АВТОМАТИЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ СИНТАКСИЧНОЇ ОМОНІМІЇ 58

Петрасова С.В.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА РАССТОЯНИЙ ДЛЯ ВЫЯВЛЕНИЯ
СЕМАНТИЧЕСКИХ ЭКВИВАЛЕНТОВ В СИСТЕМАХ ИНФОРМАЦИОННОГО ПОИСКА 59

Попова В.В.

ТЕОРИЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ЭКСПЕРТИЗ КАК НАПРАВЛЕНИЕ
ПРИКЛАДНОЙ ЛИНГВИСТИКИ 61

Хижняк К.М.

ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОМЕРЕЖЕВОГО МЕТОДУ ДЛЯ ЗАХИСТУ
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ ВІД ШАХРАЙСТВА 62

Хижняк К.М.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ТА ЇХ ОСНОВНИХ
ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ 64

Хижняк К.М.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ 65

Шевченко А.В.

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ
ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ ГАЛУЗІ ОСВІТИ 66

Глухова І.М.

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ З НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ 68

Юдіна Є.Ю.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК: ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ 69

Корж Д.П.

РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА З КУРСУ "ДІЛОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА" 70

ТЕРМІНОЗНАВСТВО ЯК ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА

Герасимова Г.О.

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ АВТОПЛОТА..... 72

Гончарова К.О.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИНОНІМІЧНИХ ГРУП НА ПОЗНАЧЕННЯ
ОСНОВНИХ ДІЙ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ..... 74

Демешко А.М.

АНГЛО-АМЕРИКАНИЗМИ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ ЕКОНОМІЧНОЇ
ТЕМАТИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ..... 76

Купіна М.С., Черкащенко І.С.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ У НАУКОВО-
ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ..... 77

Куц Я.Я., Черкащенко І.С.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЖАРГОНІЗМІВ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ..... 79

Михайлов М.С.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФУТБОЛЬНИХ ТЕРМІНІВ..... 80

Скрагленко А.С.

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ ОДИНИЦЬ АВІАЦІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
У ГАЛУЗІ "ЕЛЕКТРОДВИГУНИ ТА АКУМУЛЯТОРИ" ТА СТВОРЕННЯ
ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКУ..... 82

Сороколат О.Ю.

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ GPS-SOFT,
КАРТОГРАФІЇ ТА ТОПОГРАФІЇ..... 84

Усов М.В.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ СПОРТИВНИХ ТЕКСТІВ
ТА КОМЕНТАРІВ..... 85

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЛЕКСИКОГРАФІЇ Й

ТЕРМІНОГРАФІЇ

Журавель О.О.

ПЕРЕКЛАД НАУКОВО ТЕХНІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ В ГАЛУЗІ ОПТИКИ,
ЦИФРОВОЇ ФОТОТЕХНІКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ НА ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТАХ
ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАЛЬШОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ:
СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА..... 87

Лебедєва Г.М.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ДИНАМІКИ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ, АЛГОРИТМІВ УПРАВЛІННЯ І НАВІГАЦІЇ ДЛЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ТА СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА.....	89
---	----

Лінісвіцька Т.М.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА.....	90
---	----

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА І ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ

Huliyeva D.O.

VERBAL MEANS OF EMOTIONAL AND RATIONAL MOTIVATION IN GENDER SPECIFIC ADVERTISING.....	93
--	----

Охріменко Ю.М.

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ АМЕРИКАНСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ СЛОГАНІВ.....	95
---	----

НАУКОВІ КЕРІВНИКИ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	97
---	-----------

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ ДОПОВІДІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ "АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ОЧИМА НАУКОВОЇ МОЛОДІ"

Матеріали до публікації приймаються від студентів, аспірантів і молодих вчених, що працюють у царині прикладної лінгвістики.

Мова публікацій: українська, російська, англійська.

Обсяг публікації: у межах 1-2 сторінок.

Правила оформлення рукописів

1. Тези подаються в електронному вигляді (диск, електронний лист) в редакції Word без автоматичних переносів разом із роздрукованим примірником тексту.

2. Відцентроване прізвище та ініціали автора подається *напівжирним курсивом*, під ними у центрі рядка друкуються назва вищого навчального закладу (*курсивом*) і прізвище, ініціали та посада наукового керівника. Посередині останнього рядка подається тема доповіді ВЕЛИКИМИ літерами. Заголовок статті друкуються через 1,5 інтервали шрифтом 14 Times New Roman.

3. Основний текст рукопису друкуються через 1,15 інтервали шрифтом 14 Times New Roman, береги усюди – 2 см. Абзацний відступ – 1,25 см. Чітко диференціюються тире (–) та дефіс (-).

4. Ілюстративний матеріал подається *курсивом*. Значення слів подаються через тире або беруться у лапки.

5. Підрядкові виноски не допускаються.

6. Кожний примірник тез має бути завізований науковим керівником (у верхньому лівому куті першої сторінки).

Усі матеріали подаються у файлі.

Подані матеріали не рецензуються і не повертаються.

Редакційна колегія

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
II РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ОЧИМА НАУКОВОЇ
МОЛОДІ"

(Українською, російською та англійською мовами)

Відповідальний випусковий – В.В.Рижкова

Технічна редакція:

Є.В. Пизіна

Комп'ютерне верстання:

Є.В. Пизіна

Підписано до друку 15.10.2012р. Формат 60x84/16. Папір офс.
Ум. друк. арк. 6,18. Обл.-вид. арк. 24. Наклад 100 прим. Замовлення № 19

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний
інститут"
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17
<http://www.khai.edu>

Надруковано ФОП Лисенко І.Б.
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17, моторний корпус, к.147
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 2607, видане Державним
комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України від 11.09.2006 р.